

MONIPUOLISTA KIELEN KÄYTTÄMISTÄ JA VUOROVAIKUTUSTA

Kielten rikkaan maailman toteuttaminen ja kehittäminen varhaiskasvatuksessa

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Hämeenlinnan korkeakoulukeskus, sosionomikoulutus

syksy, 2020

Sanni Antila

Sosionomikoulutus
Hämeenlinnan korkeakoulukeskus

Tekijä	Sanni Antila	Vuosi 2020
Työn nimi	Monipuolista kielen käyttämistä ja vuorovaikutusta	
Työn ohjaaja	Liisa Kokkonen	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli selvittää, miten varhaiskasvatusyksikön henkilöstö koki varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alueen ”kielten rikas maailma” mukaisen pedagogisen toiminnan toteutuneen omassa toiminnassaan ja varhaiskasvatusyksikössä sekä miten usein varhaiskasvatusyksikössä käytetään kielen kehityksen tukemisen menetelmiä. Tutkimuksen tavoitteena oli löytää kehityssuunta yksikön toiminnalle kyseisellä oppimisen alueella. Tutkimus perustui tamperelaisesta varhaiskasvatusyksiköstä nousseeseen kehitystarpeeseen.

Tietoperustassa käsiteltiin varhaiskasvatusta kielten rikkaan maailman näkökulmasta ottaen huomioon varhaiskasvatustieteen, varhaiskasvatussuunnitelman perusteet - erityisesti kielten rikkaan maailman ja kielen kehityksen osa-alueet, ikäkausittaisen kielen kehityksen sekä varhaiskasvatuksessa käytettävät menetelmät. Opinnäytetyö toteutettiin määrällisenä tutkimuksena. Tulokset analysoitiin tilastollisella kuvailulla hyödyntäen tunnuslukuja.

Tutkimustulosten mukaan oppimisen alueen mukainen toiminta on aktiivista henkilöstön omaa toimintaa sekä ryhmien toimintaa arvioitaessa. Aktiivisinta oli lasten kannustaminen vuorovaikutukseen toisten lasten sekä aikuisten kanssa. Kuvailujen mukaan menetelmien käytön aktiivisuudesta vaihteli. Suurin osa menetelmistä oli käytössä vähintään kuukausittain. Laulut, laululeikit, kuvatuet aikuisen käyttäminä sekä visuaalinen tuki ovat vähintään viikoittain käytössä. Oppimisen alueen ”kielten rikas maailma” mukaista toimintaa tulisi tulosten mukaan kehittää suunnitelmallisemmaksi, jotta käytettävät menetelmät tarkentuisivat.

Avainsanat varhaiskasvatus, kielen kehitys, kielten rikas maailma, oppimisen alue, pedagoginen toiminta

Sivut 49 sivua, joista liitteitä 8 sivua

Degree Programme in Social Services
Hämeenlinna University Centre

Author	Sanni Antila	Year 2020
Subject	Versatile use of language and interaction	
Supervisor	Liisa Kokkonieniemi	

ABSTRACT

The aim of this thesis was to examine how the staff of a day care centre experienced the way the learning area ‘the rich world of languages’ is implemented as a pedagogical activity in their own working methods and in their day care centre. ‘The rich world of languages’ is a section of Early Childhood Education and Care plan and it focuses on supporting language development. The aim of this study was to find a way for the day care centre to develop and operate in this learning area. The study was commissioned by a day care centre in Tampere.

The theoretical framework of this thesis discusses early childhood education and care from the perspective of the rich world of languages and how it is implemented, through the methods of the Act on Early Childhood Education and Care, the National Core Curriculum for Early Childhood Education and Care, different aspects of language development, language development according to age as well as various methods used in early education. The thesis was implemented as a quantitative research. Research material was collected by an electronic survey and there were 23 respondents who are staff members of the day care centre. The results were analysed by statistical depiction.

The results show that the staff describe themselves being active in implementing the learning area in their work. However, there was variation in terms of systematic use of the methods. Most of the methods were used at least monthly. In order to develop the activities, more preplanning is required, so that the methods used in this learning area will be more accurate and systematic.

Keywords early education, language development, rich world of languages, learning area, pedagogical activity

Pages 49 pages including appendices 8 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	VARHAISKASVATUS KIELTEN RIKKAAN MAAILMAN NÄKÖKULMASTA	3
2.1	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet.....	3
2.2	Kielten rikas maailma	5
2.3	Lasten kielen kehityksen keskeiset osa-alueet varhaiskasvatuksessa	6
2.3.1	Varhaiskasvatussuunnitelman kielen kehityksen osa-alueet.....	6
2.3.2	Lapsen kielen kehitys ikäkausittain	7
2.4	Kielen kehitystä tukevia menetelmiä varhaiskasvatuksessa	10
3	AIEMMAT TUTKIMUKSET.....	11
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	13
4.1	Tutkimuksen tavoite ja tarkoitus	13
4.2	Määrällinen ote	14
4.3	Kyselyn laatiminen	15
4.4	Tutkimuksen analysointi tunnusluvuin	18
5	TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	19
5.1	Vastaajien taustatiedot	20
5.2	Oman toiminnan arviointi	21
5.3	Ryhmän toiminnan arviointi.....	24
5.4	Menetelmien käytön arjessa.....	27
5.5	Yksikön tavoitteen mukainen toiminta arjessa.....	29
5.6	Henkilöstön kuvailu kielten rikkaasta maailmasta.....	31
6	TUTKIMUKSEN JOHTOPÄÄTÖKSET	31
7	POHDINTA.....	35
7.1	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	35
7.2	Opinnäytetyöprosessin pohdinta.....	36
	LÄHTEET	39

Liitteet

Liite 1	Saatekirje
Liite 2	Kysely
Liite 3	Kyselyn kysymysten 4–8 vastaustaulukot

1 JOHDANTO

Kieli on lapsille sekä oppimisen kohde että väline. Kieli määrittyy inhimillisessä vuorovaikutuksessa keskeiseksi tekijäksi ja auttaa ilmaisemaan itseään ja jäsentämään ympäröivää maailmaa. Kieli on läsnä kaikkialla ja kaiken aikaa. Kielen kehitystä on tutkittu lukuisista eri näkökulmista, mutta Opetushallituksen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ”kielten rikas maailma” oppimisen alueesta ei juuri ole tutkimuksia. Oppimisen alue ”kielten rikas maailma” tuli varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin vuonna 2016. Se kuvaa pedagogisen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja toimintoja kielen kehityksen tukemiseksi. (Ahonen, 2018, s. 165; OPH, 2018, s. 41)

Varhaiskasvatustuki velvoittaa varhaiskasvatuksen järjestäjän ja tuottajan kehittämään ja arvioimaan itse sekä osallistumaan ulkopuoliseen toimintansa arviointiin (Varhaiskasvatustuki 540/2018 § 24). Lain velvoitteen sekä Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen toteuttaman varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden toimeenpanoa koskevan arvioinnin sekä varhaiskasvatuksen laatu arjessa -julkaisun kehittämissuosituksen pohjalta pedagogista toimintaa kehitetään jokaisessa Tampereen kaupungin varhaiskasvatustukikeskuksissa. Työn tilaajana toimiva tamperelainen varhaiskasvatustukikeskus kehittämissuosituksena nostettiin varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alue ”kielten rikas maailma”.

Kieli ja kielen kehittyminen ovat merkittäviä vuorovaikutussuhteen muodostumisessa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kuvataan, että lapset kasvavat, kehittyvät sekä oppivat vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa (OPH, 2018, s. 17). Liisa Ahosen (2018, s. 33) mukaan koko varhaiskasvatuksen arki jäsentyy ja määrittyy suhteessa vuorovaikutukseen. Kielen kehityksen tukemisen tärkeyttä varhaiskasvatuksessa ei voida sivuuttaa. Aiheen tärkeys ja oma kiinnostukseni vuorovaikutukseen, kielen kehitykseen ja sen tukemiseen varhaiskasvatuksessa saivat minut kiinnostumaan tästä, työelämästä, tamperelaisesta varhaiskasvatustukikeskuksesta, nousseesta pedagogisen toiminnan kehittämistarpeesta.

Opinnäytetyö on tutkimuksellinen opinnäytetyö, joka toteutettiin kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena. Tutkimus on kuvaileva tutkimus, ja tulokset analysoidaan hyödyntäen tunnuslukuja. Tutkimus kuvailee henkilöstön kokemuksia oppimisen alueen ”kielten rikas maailma” pedagogisen toiminnan toteutumisesta varhaiskasvatustukikeskuksissa ja muuttaa ne numeerisesti tarkasteltavaan muotoon. Tutkimusongelmana on ”Miten kehittää varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alueen kielten rikas maailma pedagogista toteuttamista varhaiskasvatustukikeskuksissa?” Tutkimuskysymyksiä ovat ”Miten henkilöstö kokee toteuttavansa varhaiskasvatustuki-

kössä varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alueen kielten rikas maailma mukaista pedagogiikkaa?” sekä ”Miten usein henkilöstö käyttää kielen kehityksen tukemisen menetelmiä?”

Tutkimuksen tavoitteena on löytää suunta tutkimusongelman ratkaisemiseksi vastaamalla tutkimuskysymyksiin. Opinnäytetyön raportin tietoperustassa määrittelen varhaiskasvatuksen ja kielen kehityksen tukemisen varhaiskasvatuksessa sekä lapsen kielen kehitystä ikäkausittain. Tämän jälkeen avaan tutkimuksen toteuttamista sekä tutkimuksen tulokset. Tulosten jälkeen on tutkimuksen johtopäätökset sekä pohdintaa tutkimuksen luotettavuudesta ja opinnäytetyöprosessista kokonaisuutena. Raportin lopuksi on liitteenä saatekirje, kysely sekä kysymysten 4–8 vastaustaulukot.

2 VARHAISKASVATUS KIELTEN RIKKAAN MAAILMAN NÄKÖKULMASTA

Pirjo Korpilahden ja Päivi Pihlajan (2008, s. 188) mukaan ”kielten rikas maailma” oppimisen alueen mukainen opetus ja ohjaus ovat perinteisesti olleet varhaiskasvatuksen vahvuuksia, koska henkilöstöllä on välineitä sekä kykyä ymmärtää, opettaa ja ohjata lasten kieltä, puhetta ja vuorovaikutustaitoja. Henkilöstön asiantuntemus mahdollistaa lapsen yksilöllisten tarpeiden huomioon ottavan opetuksen. Lisäksi löytyy osaamista puhetta korvaavien ja tukevien kommunikointimenetelmien käyttämiseen ja kielellisten valmiuksien kehittämiseen. (Siiskoinen, Aro, Ahonen & Ketonen, 2004, s. 152)

Tässä luvussa avataan varhaiskasvatusta varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden sekä kielen kehityksen ja sen tukemiseen käytettävien menetelmien kautta. Kielen kehitystä ja sen tukemista tarkastellaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden oppimisen alueen ”kielten rikas maailma” avulla, siinä määriteltyjen kielen kehityksen osa-alueiden sekä ikäkausittaisen kielen kehittymisen näkökulmista.

2.1 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Varhaiskasvatuslaissa varhaiskasvatus määritellään lapsen suunnitelmalliseksi ja tavoitteelliseksi kasvatukseksi, opetuksiksi ja hoidon muodostamiseksi kokonaisuudeksi, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Lain mukaan opetushallituksen tuottaman varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tarkoituksena on edistää varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteuttamista koko maassa, toteuttaa varhaiskasvatuslaissa säädettyjä varhaiskasvatuksen tavoitteita sekä ohjata laadun kehittämistä. Varhaiskasvatussuunnitelma (vasu) koostuu kolmesta kokonaisuudesta: edellä kuvatusta valtakunnallisesta varhaiskasvatussuunnitelman perusteista, paikallisista varhaiskasvatussuunnitelmista sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta. Paikalliset vasut laaditaan valtakunnallisen vasun perusteiden pohjalta, ja ne voivat olla tuottaja-, yksikkö-, ryhmä- tai toimintamuotokohtaisia. Niillä täydennetään vasun perusteita ja otetaan huomioon pedagogiset painotukset. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan tavoitteet lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseksi yksilöllisesti, toimenpiteet niiden toteuttamiseksi sekä lapsen tuen tarve, tukitoimet ja niiden toteuttaminen. Lapsen vasu laaditaan yhteistyössä lapsen huoltajan kanssa. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, § 2, § 21–24)

Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma määrittelee varhaiskasvatuksen yhteiskunnalliseksi palveluksi, jolla on useita tehtäviä. Sen tehtävänä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä. Siellä opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on myös tukea huoltajia kasvatustyössä

sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun. (OPH, 2018, s. 14)

Varhaiskasvatustilain voimaantulon myötä pienten lasten oikeus pedagogisesti korkeatasoiseen kasvatukseen ja opetukseen nähdään ensimmäiseksi osaksi elinikäistä oppimista. Oikeus varhaiskasvatukseen rinnastuu perusopetukseen, ja varhaiskasvatusta korostetaan ensisijaisesti lapsen näkökulmasta määrittyväksi oikeudeksi. Varhaiskasvatus koostuu suunnitelmallisesta ja tavoitteellisesta hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Siinä yhdistetään näitä koskevat käytännöt, ajatukset ja teoriat. Varhaiskasvatus rakennetaan vanhempien ja varhaiskasvatuksen työntekijöiden yhteistyöllä. Painopiste on lapsen kokonaisvaltaisessa hyvinvoinnissa, osallisuudessa ja oikeudessa oppia. Keskiössä on lapsi ja leikki. Tärkeään rooliin nousevat yksilöllisyyden huomioon ottaminen sekä vanhempien ja lasten osallisuus. Varhaiskasvatuksessa ammattilaisten tieto, taito ja soveltaminen integroituvat toisiinsa arjen tilanteissa ja muodostavat pedagogisesti suunniteltua ja perusteltua toimintaa. (Eerola-Pennanen, Vuorisalo & Raittila, 2017, ss. 26–29)

Varhaiskasvatuksen arvoperusta muodostuu lapsuuden itseisarvosta, ihmisenä kasvamisesta, lapsen oikeuksista, yhdenvertaisuudesta, tasa-arvosta ja moninaisuudesta, perheiden monimuotoisuudesta sekä terveellisestä ja kestävästä elämäntavasta. Oppimiskäsitys näkee lapsen aktiivisena toimijana. Lapset kasvavat, kehittyvät ja oppivat vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa. Lapsen oppiminen on kokonaisvaltaista ja lähtökohtana on leikki sekä lapsen aiemmat kokemukset, mielenkiinnon kohteet ja osaaminen. (OPH, 2018, ss. 20–22)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan laaja-alainen osaaminen muodostuu tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon kokonaisuudesta ja kyvystä käyttää tietoja ja taitoja sekä toimia tilanteen edellyttämällä tavalla. Sen osa-alueita ovat ajattelu ja oppiminen, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen sekä osallistuminen ja vaikuttaminen. (OPH, 2018, ss. 23–26) Tampereen kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa kerrotaan, että lapsi on osallinen oman päivänsä suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa laaja-alaisen osaamisen eri alueilla. Tampereen kaupunki painottaa osallistumista, osallisuutta ja vaikuttamista vuorovaikutteisesta näkökulmasta ja yhdessä tekemisen kulttuuria. (Tampereen kaupunki, 2018, s. 23)

Tampereen kaupungin omaan varhaiskasvatussuunnitelmaan on lisätty laaja-alaisen osaamisen kuudenneksi osa-alueeksi lapsen yritteliäisyys. Osa-alueen tavoitteena on tarjota lapselle yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Lapsille tarjotaan kokemuksia, jotka auttavat heitä oivaltamaan oman toiminnan ja osallistumisen merkityksen sekä oma vastuu yhteisön jäsenenä. Lasten

kanssa harjoitellaan ryhmässä toimimista, yhteistyötä, omien ideoiden soveltamista yhteen toisten kanssa sekä vastuunkantoa. Heitä kannustetaan tutkimaan uusia asioita ja arvioimaan, missä itse on hyvä, mitä voisi tehdä toisten hyväksi sekä toimimaan itseensä luottaen. (Tampereen kaupunki, 2018, s. 28)

Varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta on kokonaisvaltaista, ja se toteutuu lasten ja henkilöstön välisessä vuorovaikutuksessa. Pedagogisen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä käsitellään oppimisen osa-alueiden kautta. Oppimisen alueita ovat kielten rikas maailma, ilmaisun monet muodot, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin ympäristössäni sekä kasvan, liikun ja kehityn. Oppimisen alueet eivät ole irrallisia kokonaisuuksia, vaan niiden sisältöjä yhdistellään toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa yhdessä lasten kanssa. (OPH, 2018, ss. 36, 40–47)

2.2 Kielten rikas maailma

Varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alue ”kielten rikas maailma” kuvaa pedagogisen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja toimintoja kielen kehityksen tukemiseksi. Sen mukaan varhaiskasvatuksen tehtävä on vahvistaa lasten kielellisten taitoja ja valmiuksia sekä kielellisten identiteettien syntymistä. Kielen kehittymiseksi lapsi tulee ympäröidä rikkaalla kielimaailmalla. Kielen ja vuorovaikutuksen merkitystä varhaiskasvatuksessa ei voida sivuuttaa. Vuorovaikutus ja sen sisältämä kieli on muutakin kuin puhuttua kieltä, ja kielen kehityksen tukeminen on muutakin kuin puhutun kielen oppimisen tukemista. (Ahonen, 2017, ss. 165–166; OPH, 2018, ss. 40–41)

Kieli ja vuorovaikutus on osana lapsen kasvua ja kehitystä kokonaisvaltaisesti, joten kielen kehittyminen tukee kaikkea oppimista. Jokaisen lapsen kielen kehitys on yksilöllistä ja hyvin eri tahtista ikätovereihin nähden. Kuitenkin pienikin lapsi oppii kieltä kaiken aikaa vaikkei osaisi vielä sanoa sanaakaan. On tärkeää rohkaista lasta ja tukea hänen oivalluksiaan ja sanojen tuottamisyrityksiään. Lapsi innostuu kielestä yhä enemmän huomattessaan aikuisen ymmärtävän häntä. (Ahonen, 2017, ss. 165–166; OPH, 2018, ss. 40–41)

Tampereen kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa on oma kappaleensa kielitietoinen kasvattaja. Sen määritelmän mukaan kielitietoisuuden tulee näkyä opetustilanteissa ja arjen toiminnassa. Henkilöstö toimii kielellisenä mallina käyttäen selkeää ja hyvää peruskieltä, huomioi lasten erilaiset kielelliset valmiudet sekä havainnollistaa puhettaan ilmein, elein, äänenpainoin ja tarvittaessa kuvien avulla. Toiminnan tavoitteet asetetaan niin, että lapsen kielellinen osaaminen lisääntyy ja lapsen kieli-identiteetti kehittyy. (Tampereen kaupunki, 2018, s. 33)

Kielen kehittymisen kannalta tärkeitä ovat lapsen kanssa käytävä vuorovaikutus ja sen tukeminen, kielen ja kommunikaation tukeminen ja siihen kannustaminen, aikuisen sensitiivinen eli emotionaalisesti herkkä läsnäolo ja lapsen havainnointi (Ahonen, 2019, s. 169). Puheen selkeys sekä lapselle mielekäs toisto edistävät oppimista (Merikoski & Pihlaja, 2008, s. 204). Varhaiskasvatus itsessään kehittää lapsen kieltä, koska se mahdollistaa vuorovaikutuksen toisten lasten kanssa. Ryhmän vuorovaikutussuhteet asettavat lapsen uusien kielellisten haasteiden eteen. Varhaiskasvatuksessa lapsi osallistuu monenlaisiin leikkeihin sekä motorisiin harjoitteisiin, ja hänen päivällään on selkeä rytmi. Näillä asioilla on todettu olevan myönteinen vaikutus lapsen kielen kehitykselle ja sosiaalisille taidoille. (Siiskoinen ym., 2004, s. 152)

2.3 Lasten kielen kehityksen keskeiset osa-alueet varhaiskasvatuksessa

Vasun perusteet määrittelee kielen kehityksen osa-alueiksi vuorovaikutustaidot, kielen ymmärtämisen taidot, puheen tuottamisen taidot, kielen käyttötaidot, kielellinen muisti ja sanavarasto sekä kielitietoisuus (OPH, 2018, ss. 40–41). Lapsen kielen kehitystä kuvataan ikäkausittain. Kuitenkin tulee muistaa, että kielen kehitys on hyvin yksilöllistä. Vaikka kielen hallinta on lapsilla hyvin erilaista, on se silti täysin normaalia. Arviointi pitää osata suhteuttaa niin, että ikäkausittain jaotellut taidot eivät kulje täysin samalla linjalla lapsen iän kanssa. (Siiskoinen ym., 2004, s. 48)

2.3.1 Varhaiskasvatussuunnitelman kielen kehityksen osa-alueet

Vuorovaikutustaidoissa korostetaan, että lapsi kokee tullessa kuulluksi, hänen aloitteisiinsa vastataan ja häntä kannustetaan vuorovaikutukseen toisten lasten ja aikuisten kanssa. Aikuisen sensitiivisyys korostuu lapsen kuulemisen ja heidän aloitteisiin tarttumisen onnistumiseksi. Tärkeää on aikuisen kyky tunnistaa lapsen nonverbaalinenkin viestintä, jotta kuuluksi tulevat myös niukasti itseään verbaalisesti ilmaisevat lapset. Myös nonverbaalisessa viestinnässä tärkeää on aikuisen malli. (Ahonen, 2018, s. 169; OPH, 2018, s. 41)

Kielen ymmärtämisen taitoja tuetaan aikuisen kielellisellä mallintamisella, toiminnan sanallistamisella, lasten kanssa keskustelemalla, kuvaillen, tarkkaa ja rikasta kieltä käyttäen sekä kuvia, esineitä ja tukiviittomia hyödyntäen. Tärkein kielen ymmärtämisen taitojen tukeminen on asioista puhuminen niiden oikeilla nimillä sekä asioiden, esineiden ja toimintojen sanallistaminen. Kuvat ja tukiviittomat tukevat, konkretisoivat ja mallintavat puhuttua kieltä. (Ahonen, 2018, ss. 170–172; OPH, 2018, s. 41)

Puheen tuottamisen taitojen kehittymiseksi lapsia rohkaistaan puhumaan aikuisten ja lasten kanssa vaihtelevissa tilanteissa ja aikuisen kanssa tarkastellaan äänensävyjä ja äänenpainoja. Puhuminen kehittää myös puheen ymmärtämistä. Puheen tuottamisen kehittymiseksi on tärkeää kuulla

paljon sanoja ja puhetta. Vaikka vuorovaikutustaidot osiossa puhuttiin aikuisen kyvystä ymmärtää lasten nonverbaalisia viestejä, tulee aikuisten kuitenkin kannustaa lasta myös käyttämään sanoja. Tässä vaaditaan aikuiselta herkkyyttä tunnistaa missä yhteydessä lapselta voidaan edellyttää sanojen käyttämistä eleiden sijaan, niin ettei lapsi koe tätä painostamiseksi. Puheen tuottamista tuetaan myös erilaisilla suun motoriikkaa tukevilla harjoitteilla. Kaikki kasvojen lihaksistoa kehittävä toiminta (imeminen, puhaltaminen, maiskuttelu) tukee suun motoriikan kehittymistä. (Ahonen, 2018, ss. 172–173; OPH, 2018, s. 42)

Kielen käyttötaitojen kehittymistä ohjataan harjoittelemalla lasten kanssa kertomista, selittämistä sekä puheen vuorottelua ja kuuntelemista. Lapsia rohkaistaan eläytymään kertomaansa sekä tutustutaan huumoriin hullutuksen ja visailun kautta. Huumorin kohdalla on tärkeä muistaa, että lapset tulkitsevat usein kielen suoraan, joten huumorin pitää olla helposti tulkittavaa ja hyvätahtoista huumoria. Huumorin kohdalla korostuu tilannetietoisuus. Aikuinen mallintaa eläytymällä itse lasten kertomiin ja ryhmässä tapahtuvassa kerronnassa mietitään ja opetellaan lasten kanssa yhdessä, miten osoitamme kuuntelevamme ja miten eläydymme kuunnellessa. Lapsille opetetaan hyviä tapoja sekä vahvistetaan kielen käytön tilannekohtaisuutta. Tärkeää on muistaa, että liian innokas ja tarkka lasten puheen korjaaminen, voi olla lapselle hämmentävää ja vähentää lapsen halua puhua ja kertoa. Erilaisiin teksteihin tutustuminen tukee kielen käyttötaitojen kehittymistä. Teksteihin tutustumalla lapsi hahmottaa kirjoitetun ja puhutun kielen eroja. Lukeminen tukee myös laajasti lapsen kasvua ja kehitystä muilla osa-alueilla. (Ahonen, 2018, ss. 180–185; OPH, 2018, s. 42)

Lapsen kielellisen muistin ja sanavaraston kehittymistä tuetaan nimeämällä ja sanoittamalla sekä lauluin, loruin, leikein ja tarinoin. Nimeämisessä ja sanoittamisessa on tärkeää kiinnittää huomiota käsitteiden käyttämiseen ja niiden opetteluun. Kaikki kielellä luovasti leikkiminen tukee kielen kehittymistä monipuolisesti. Loruissa ja leikeissä lapsi oppii hahmottamaan kielen käyttötapoja ja merkityksiä ja tätä kautta kehittyy lapsen kyky soveltaa kieltä. Kielitietoisuuden kehittymiseksi tuetaan lasten mielenkiintoa ja innostusta puhuttua ja kirjoitettua kieltä kohtaan, tuetaan kiinnostusta lukemiseen ja kirjoittamiseen sekä havainnoidaan ja tutkitaan kieltä. Lisäksi harjoitellaan lasten kanssa kielen rakenteellisia osia (tavut, äänneet) sekä rytmejä ja riimejä. (Ahonen, 2018, ss. 186–189; OPH, 2018, s. 42)

2.3.2 Lapsen kielen kehitys ikäkausittain

0–12 kuukauden ikäisellä lapsella on synnynnäisesti taito ja valmius reagoida kielellisiin ärsykkeisiin. Vauvoilla on herkkyyys havaita äänneiden kes-toja sekä kielelle ominaista painotusta, puheen sävelkorkeutta, rytmiä ja jaksottelua. Vauvalle puhuttaessa äänensävy on tärkeää varhaisessa kielen oppimisessa. Äänensävyn kautta suunnataan lapsen tarkkaavaisuutta ja huomiota sekä ilmaistaan tunteita lapselle. (Siiskoinen ym., 2004, s. 48)

Jo alle yksivuotiaan varhaisessa kommunikaatiossa kielen kehityksen taitoja voidaan havainnoida (Siiskoinen ym., 2004, s.51). Tunneilmaisu ja katsekontakti tukevat kielen kehityksen omaksumista. Jo vastasyntynyt hakee katseellaan toisen ihmisen kasvoja ja silmiä. Vauvan varhainen ääntely liittyy hänen tarpeiden ilmaisuunsa, mutta myös mielihyvän ilmaisuun. (Korpilahti & Pihlaja, 2018, ss. 184–185) Vastasyntynyt itkee, maiskuttelee, yskii, ym. ja vähitellen lapsi alkaa harjoittelemaan erilaisia ääntelyitä kuten kiljahduksia, murinaa, läpätystä, ym. (Siiskoinen ym., 2004, s. 50). Kujertelemalla ja jokelteleamalla lapsi opettelee osallistumaan vuorovaikutukselliseen kommunikaatioon ja vahvistamaan sidettä hoivaavaan aikuiseen. Kaikki jokeltelu ei ole kommunikatiivista vaan se voi olla luonteeltaan myös puhemotoristen liikkeiden harjoittelua. (Korpilahti & Pihlaja, 2018, ss. 184–185) Toistuva ääntely vahvistaa lapsen äänihuulia ja niiden toimintaa ohjaavaa hermostollista säätelyjärjestelmää (Siiskoinen ym., 2004, s. 50)

Hyväksyvä ja turvallinen vuorovaikutus tukee lapsen kielellistä kehitystä. Vuorovaikutuksessa pieni lapsi alkaa seurailta ja mallintaa puhujan suunliikkeitä. (Korpilahti & Pihlaja, 2018, s. 184) Äänteiden oppimiseksi lapsen tulee kuulla puhetta. Lapsen ääntelyaktiivisuuteen vaikuttavat perimän lisäksi sosiaalinen ja tiedollinen vuorovaikutus vanhempien kanssa. Äänteiden jäljittely on seurausta kuuloaistilla havaittujen erojen huomaamisesta ja siitä, että taito hallita äänihuulten liikkeitä on kehittynyt. Puolen vuoden jälkeen lapsen ääntely alkaa kuulostaa hänen ympäriltään kuulevilta äänteiltä ja äänneyhdistelmiltä. (Siiskoinen ym., 2004, ss. 48–50) Tätä kautta lapsi opettelee äidinkieltä peruselementtejä (Korpilahti & Pihlaja, 2018, s. 185). Tähän äännteitä käyttävään sanoja muistuttavaan jokelteluun siirtyminen muodostaa perustaa myöhemmälle kielen omaksumiselle. Äänneet, joita ei ympäristössä kuulu, karsiutuvat pois. Lapsen jokelteluun vastaaminen ja niiden vahvistaminen lisäävät jokeltelun määrää. (Siiskoinen ym., 2004, ss. 49–51)

Lapsi ymmärtää sanoja ja kieltä jo ennen kuin hän kykenee tuottamaan sitä. Alle yksivuotias lapsi osaa hakea kontaktia. Tässä hän käyttää apunaan yhdistellen ääntelyä ja kommunikatiivisia eleitä. Jo ennen ensimmäistä ikävuotta lapsi oppii ensimmäisten sanojen merkityksen, esimerkiksi reagoi omaan nimeensä ja lopettavat hetkellisesti toimintansa kuullessaan ”ei”. (Siiskoinen ym., 2004, s. 51) Lisäksi lapsi oppii osoittamaan, ainakin katsellaan, esimerkiksi kuka on äiti, isä tai jokin tuttu esine (Korpilahti & Pihlaja, 2018, s.187).

Alle kaksivuotiaat lapset ymmärtävät kieltä huomattavasti paremmin kuin pystyvät sitä itse tuottamaan. Lapsi tunnistaa useita sanoja sekä toimintaa kuvaavia lauseita. Hän osaa toimia lyhyiden kehotusten mukaan esimerkiksi ”laita ovi kiinni”. (Siiskoinen ym., 2004, s. 51) Lisäksi ymmärrys näkyy lapsen leikeissä symbolisina toimintoina (Korpilahti & Pihlaja, 2018, s. 187). Lapsi sanoo ensimmäisiä merkityksellisiä sanoja ja puheessa painottuvat esineiden nimeämiset, substantiivit. Ennen kahden vuoden ikää lapsi oppii

yhdistämään sanoista ensimmäisiä lauseita. Erityisesti tässä vaiheessa kielen kehitys on hyvin yksilöllistä ja vaikka kielen hallinta on hyvin erilaista, on se silti täysin normaalia. (Siiskoinen ym., 2004, ss. 52–53; ks. myös Karling ym., 2009, ss. 134–135)

Kaksivuotias tuntee yli 250 merkityksellistä sanaa (yksilöllinen vaihtelu 0–600). Kaksivuotias käyttää puheessaan omistusta osoittavaa genetiiviä (minun, äitin) sekä ilmaisevat yksittäisiä sisä- ja ulkopaikallissijoja (lattialla, hyllylle). Kaksivuotias alkaa harjoitella sanojen taivutusta. Sanavartaloiden taivutusvirheet ovat hyvin yleisiä (käsit-kädet), mutta osoittavat halua muodostaa kieliopillisia muotoja. Jossain vaiheessa lapsi oppii virheellisistä muodoista pois. Kaksivuotiaan puhe tapahtuu pääasiassa preesensissä, johtuen lapsen kognitiivisesta kehitystasosta. Lapsi on sidoksissa välittömiin havaintoihin sekä asioihin ja tapahtumiin, jotka tapahtuvat nyt. (Siiskoinen ym., 2004, ss. 54–55, 60) Lapsi ymmärtää sanoja enemmän kuin itse tuottaa ja itse tuotettuja uusia sanoja tulee reilusti, noin 10 sanaa päivässä tahdilla (Korpilahti & Pihlaja, 2018, s. 187).

Kolmevuotias on oppinut äidinkiellensä perustaidot ja kykenee keskustelemaan toisten kanssa. Keskustelu on toki ikätasoista, mutta lapsella on valmiudet huomioida keskustelukumppani ja vuorottelu puheessaan. Hän osaa jo vastata kysymyksiin ja kertoa omista asioistaan. Puhe on ymmärrettävää, vaikka ääntämisessä olisikin puutteita. (Korpilahti & Pihlaja, 2018, s. 188) Hän osaa käyttää käsky-, kielto- ja kysymyslauseita, joiden tehon lapsi oivaltaa nopeasti arkipäivän tilanteissa. Lauseissa esiintyy myös apuverbejä sekä erilaisia taivutusmuotoja. Lisäksi lapsi oppii käyttämään lauseissaan imperfektimuotoja ja taivuttamaan verbejä persoonissa. Lapsi opettelee käyttämään adjektiivien vertailuasteita (isompi - pienempi) ja pystyvät parivertailuna tunnistamaan esineiden kokoeroja. Kolmevuotias pystyy tuottamaan komparatiivimuotoja vertaillessaan esineitä, joskin sanojen taivutuksessa tulee virheitä (esimerkiksi pitkämpi). (Siiskoinen ym., 2004, ss. 53–56)

Neljävuotias osaa pääsääntöisesti käyttää vertailussa superlatiivimuotoa (isoin-pienin) sekä esineiden paikkaa ja sijaintia osoittavia määreitä (yläpuoli - alapuoli). Vastakohtapareista ensin opitaan päällä ja alla ja tämän jälkeen edessä ja takana. Paikkaa ja sijaintia osoittavat kielelliset ilmaisut monipuolistuvat ja tarkentuvat ja lapsi alkaa hahmottaa paikan määrittämisen vaihtelevuutta sen mukaan, mistä näkökulmasta asiaa tarkastellaan. (Siiskoinen ym., 2004, ss. 55–56)

Viisivuotias hallitsee keskimääräisesti jo suomen kielen taivutusjärjestelmän ja sanojen yhdistelyä koskevat perussäännöt, joskin sääntöjen yhdistelyä, uudelleen muokkausta ja poikkeuksien oppimista tapahtuu vielä kouluiässä (Siiskoinen ym., 2004, s. 54). Viisivuotiaan ja sitä vanhemman lapsen puheessa esiintyy eri sanaluokkien sanoja lähes samassa suhteessa kuin aikuisella (Korpilahti & Pihlaja 2018, s. 189). Viisivuotiaan tarinan ker-

ronta taidot ovat kehittyneet niin, että hän pystyy kertomaan rakenteeltaan johdonmukaisesti etenevän lyhyen tarinan. (Siiskoinen ym., 2004, s. 59)

Kuusivuotias hallitsee noin 14 000 sanaa ja sanojen ääntäminen on yleiskielen mukaista. Lapsi osaa nimetä sujuvasti esineitä ja symboleja. Lapsi oivaltaa vähitellen, että sanat muodostuvat erilaisista äänneistä ja havaitsee niiden eroja. Lisäksi hän oppii yhdistämään, poistamaan, lisäämään ja laskemaan äänneitä. Kuusivuotias osaa erottaa ja toistaa tarinan kerronnassa tärkeät yksityiskohdat, kuka teki ja missä järjestyksessä tai miten tarina päättyi. Lapsi on omaksunut vuorovaikutuksen perustaidot, hän osaa keskittyä kuuntelemaan puhetta, hän osaa esittää kysymyksiä kuulemastaan, hän vastaa kysymyksiin, puhuu vuorotellen ja osaa toimia annettujen ohjeiden mukaisesti. (Siiskoinen ym., 2004, ss. 59–60; ks. Korpilahti & Pihlaja, 2018, s. 189)

2.4 Kielen kehitystä tukevia menetelmiä varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatus itsessään on jo hyvä tukimuoto lapsen kielen kehityksen kannalta. Varhaiskasvatuksessa lapsi pääsee osallistumaan monenlaisiin vuorovaikutustilanteisiin, leikkeihin ja motorisiin harjoitteisiin ja hänen päivällään on selkeä rytmi. Näillä asioilla on todettu olevan myönteinen vaikutus lapsen kielen kehitykselle. Lisäksi varhaiskasvatuksen vahvuutena on henkilökunnan toiminta ja asiantuntemus, joka mahdollistaa lapsen yksilöllisten tarpeet huomioon ottavan opetuksen. Lisäksi löytyy valmiuksia puhetta korvaavien ja tukevien kommunikointimenetelmien käyttämiseen ja kielellisten valmiuksien kehittämiseen. Arjen pedagogista toimintaa ja siinä käytettäviä toimintamalleja ja menetelmiä on kuvailtu myös edellä olevissa kielten rikas maailma ja varhaiskasvatussuunnitelman kielen kehityksen osa-alueet luvuissa. (Siiskoinen ym., 2004, s.152)

Satujen kuuntelu ja niistä kertominen on hyödyllinen kielen kehityksen tukimuoto. (Hakamo, 2013, ss. 60) Tärkeää on lukea paljon ja monipuolisia tekstejä, koska kirjoitettu kieli eroaa arjen puhekielestä ja erilaiset kirjat sisältävät erilaista kielen käyttöä. Ääneen lukemisen ja satujen avulla lapsen sanavarasto laajenee sekä puheen kuunteleminen ja ymmärtäminen kehittyy. (Malinen, 2019, s.150) Sadutuksessa lapsi luo kertomuksen ja sanoo omin sanoin ajatuksiaan ja kokemuksiaan. Sadutuksen avulla lapsen rohkeus ja arvostus omaan kielen käyttöön kasvaa. (Hakamo, 2013, ss. 61) Draama käyttämällä jokainen saa harjoitella itsensä ilmaisua omaan tahtiin. Laulujen ja laululeikkien avulla lapsen sanavarasto kasvaa, kielellinen muisti sekä kyky soveltaa kieltä kehittyvät. (Ahonen, 2018, s. 216) Lorut, riimit ja sana-arvoitukset paitsi viihdyttävät, myös kehittävät kuuntelua, mielikuvitusta sekä luovaa kielen käyttöä (Ahonen, 2018, ss. 186. Hakamo, 2013, s. 63). Kieli-/suujumppa sekä muut erilaiset suunmotoriikan harjoitteet kehittävät lapsen kasvojen lihaksistoa ja kielen motoriikkaa (Hakamo, 2013, ss. 48–50). Tukiviittomien, kuvatukien sekä visuaalisen tuen avulla

lasta autetaan ilmaisemaan itseään tai ymmärtämään muita. Näitä käytettäessä aikuinen aina myös sanoittaa käsiteltävän asian. Näiden menetelmien avulla lapsi pystyy kommunikoimaan ja lapsen turhautuminen vähenee. Näitä käyttäessä sanojen mieleen painaminen on helpompaa ja sanavarasto laajenee. (Siiskoinen ym., 2004, ss. 177–178)

3 AIEMMAT TUTKIMUKSET

Kielen kehitystä on tutkittu lukuisista eri näkökulmista, mutta varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alueen ”kielten rikas maailma” osiosta ei juurikaan tutkimuksia ole. Oppimisen alue ”kielten rikas maailma” tuli varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin vuonna 2016.

Pauliina Lindgrenin (2014) pro gradu -tutkielmassa Normaali, hidas, poikkeava vai erityinen, vanhempien vastauksista nousee esille, että päiväkodin aloittaminen oli vaikuttanut lasten kielen kehitykseen positiivisesti ja vaikutukset ovat näkyneet myös kotona. Tutkielmassa todetaan, että jokainen lapsi kehittyy oman kehityskulkunsa mukaisesti ja ympäristöllä ja lapsen omalla aktiivisuudella on merkitystä ja vaikutusta kielen kehitykseen. Tutkielma vahvistaa oman tutkimuksen teoriaperustan ja käsitelmäärittelyn luotettavuutta varhaiskasvatuksen merkityksestä lapsen kielen kehityksen tukemisessa. Kuitenkaan tutkimukseni analysoinnissa ja johtopäätöksissä en tutkielmaa hyödyntänyt.

Noora Rantasen (2016) opinnäytetyössä Vanhemmat ja kasvattajat lapsen kielen kehitystä tukemassa yhdistyvät vanhempien, kasvattajien ja puhe-terapeutin näkemykset kielen kehityksen tukemiseen vaikuttavista tekijöistä. Laadullisen tutkimuksen tuloksista selviää, että vanhemmilla on tärkein rooli kielen kehityksen tukijoina, mutta mitä enemmän lapsi viettää aikaa varhaiskasvatuksessa, sitä enemmän kasvattajien rooli korostuu. Kyseisessä opinnäytetyössä käsitellään vuorovaikutuksen ja ympäristön merkitystä, mutta myös erilaisten toimintojen ja menetelmien käyttöä ja hyödyllisyyttä.

Mari Kaure ja Saija Rauhala-Vaahervaara (2013) ovat sosiaalialan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyössään ”Kielenkehitystä tukevan materiaalin kehittäminen varhaiskasvatuksen ammattilaisille” koonneet materiaalipaketin Kielen kehityksen tukeminen varhaiskasvatuksessa. Idea materiaalipakettiin nousi haastatelluilta erityislastentarhan opettajilta. Sen sisällön valikoitumisessa sekä tuottamisessa tärkeässä roolissa ovat olleet varhaiskasvatuksen ammattilaiset. Materiaalipaketissa käsitellään samoja menetelmiä, joita oman opinnäytetyöni tutkimus käsittelee.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (KARVI) on toteuttanut varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden toimeenpanoa koskevan arvioinnin,

jolla on tuotettu tietoa varhaiskasvatussuunnitelmakokonaisuuden (perusteet, paikallinen suunnitelma ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelma) toimivuudesta, paikallisten suunnitelmien laadintaan liittyvistä prosesseista sekä suunnitelmien sisällöistä. Tässä arvioinnissa on tutkittu myös varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alueen ”kielten rikas maailma” toteuttamista. (Repo ym., 2018, s. 3)

KARVIN toteuttama varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden toimeenpanoa koskeva arviointi on kaksiosainen ja siinä selvitetään, miten varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden asettamat tavoitteet toteutuvat päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa sekä määritellään tekijöitä, jotka edistävät tai estävät perusteiden toteutumista. Saaduilla tiedoilla kansallista järjestelmää voidaan kehittää, ja se toimii myös poliittisen päätöksenteon pohjana. (Repo ym., 2019, s.3)

KARVIN osiosta kielen rikas maailma teettämän arvioinnin mukaan varhaiskasvatuksessa käytetään kieltä monipuolisesti ja rikkaasti päivittäin ja lapsia kannustetaan kielelliseen vuorovaikutukseen päivittäin. Lisäksi kieleen liittyvien toimintojen arvioidaan toteutuvan hyvin. Kuitenkin vain puolet tutkimuksen vastaajista kertovat että, päivittäin luetaan pedagogisesti valittuja kirjoja sekä lorutellaan, riimitellään sekä leikitään kielellä. Haasteeksi osa-alueen toteutumiseksi nimettiin rakenteelliset haasteet, suomi toisena kielenä sekä kielen kehityksen haasteet. (Repo ym., 2019, ss. 95–99)

KARVIN Varhaiskasvatuksen laatu arjessa -julkaisun kehittämissuosituksen kohdassa 3. kuvaillaan seuraavasti (Repo ym., 2019, s. 164):

Kirjallisuuden ja ääneen lukemisen tulee olla osa kaikkien lasten jokaista varhaiskasvatuspäivää. Rikkaan kielellisen ympäristön (ääneen lukeminen, loruttelu, riimitely sekä sanoilla, kirjaimilla, äänneillä ja kielellä leikkiminen) merkitys lapsen ajattelutaitojen, oppimisen ja vuorovaikutustaitojen kehittymiselle tunnetaan laajasti. Tästä huolimatta vain puolet päiväkotien henkilökunnasta raportoi lukevansa lapsille rikkasta kieltä sisältäviä kirjoja ja tekstejä sekä leikkitelevänsä kielellä päivittäin. Varhaiskasvatuksen henkilöstön ja päiväkotien johtajien tulee kiinnittää jatkossa aiempaa enemmän huomiota rikkaan kielellisen ympäristön päivittäiseen tarjoamiseen ja kokemusten järjestämiseen kaikille lapsille.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimuksen tekeminen sisältää useita eri vaiheita. Tässä luvussa kuvataan opinnäytetyön tutkimusprosessia ja siihen liittyviä valintoja. Näin selviää mitä on tehty, miksi, mitä tuloksia on saatu ja miten niitä on tulkittu. Aluksi määritellään tutkimustehtävä sekä yhteistyötahon kehittämistarve. Näiden pohjalta on muodostettu tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset. Lopuksi kuvataan aineistonhankintamenetelmänä toimivan kyselylomakkeen luominen vaiheittain sekä tutkimuksessa käytettävät analysointimenetelmät. (Ks. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2007, s. 15)

4.1 Tutkimuksen tavoite ja tarkoitus

Tämä opinnäytetyö on tutkimuksellinen opinnäytetyö, joka toteutettiin kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena. Tutkimus on kuvaileva tutkimus, jossa tarkastellaan, miten henkilöstö kokee varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alueen ”kielten rikas maailma” toteutuvan tällä hetkellä omassa toiminnassaan sekä varhaiskasvatusyksikössä. Tutkimuksen avulla on tavoitteena löytää kehityskohtia pedagogisessa toiminnassa kyseisellä oppimisen alueella.

Opinnäytetyön tutkimuksessa tutkimusongelmana on: Miten kehittää varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alueen kielten rikas maailma pedagogista toteuttamista varhaiskasvatusyksikössä? Tutkimuskysymyksiä ovat seuraavat: Miten henkilöstö kokee toteuttavansa varhaiskasvatusyksikössä varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alueen kielten rikas maailma mukaista pedagogiikkaa? Miten usein henkilöstö käyttää kielen kehityksen tukemisen menetelmiä?

Opinnäytetyö perustuu työelämästä, tamperelaisesta varhaiskasvatusyksiköstä, lähtevään kehittämistarpeeseen. Varhaiskasvatusyksikön kehittämisen alue on nostettu kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen toteuttamasta varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden toimeenpanoa koskevasta arvioinnista. Opinnäytetyössä keskitytään yleiseen kielen kehityksen tukemiseen, josta jokainen varhaiskasvatuksessa oleva lapsi hyötyy.

Varhaiskasvatusyksikössä on KARVIN toteuttamasta varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden toimeenpanoa koskevasta arvioinnista ja sen kehittämissuosituksista nostettu tavoitetilaksi ”Kirjallisuus ja ääneen lukeminen on osa kaikkien lasten jokaista varhaiskasvatuspäivää. Varhaiskasvattaja käyttää aktiivisesti, joka viikko, myös muita kielen kehityksen tukemisen menetelmiä esim. riimit ja lorut, draama, sadutus.” (Repo ym., 2019, s. 164)

KARVIN suositusten pohjalta työn tilaajana toimiva varhaiskasvatusyksikkö on asettanut vuorovaikutusta ja pedagogista toimintaa koskevat tavoitteet tukemaan yksikön omaa tavoitetta. Vuorovaikutuksen osalta tavoitteena

on, että henkilöstö käyttää kieltä mahdollisimman rikkaalla ja monipuolisella tavalla lasten ikä- ja kehitystaso huomioiden. Henkilöstö mukauttaa kielenkäyttönsä lapsen kokemusmaailmaan, sanoittaa toimintaa kielellisesti ja innostaa lapsia osallistumaan päivittäiseen kielelliseen vuorovaikutukseen omien edellytystensä ja taitojensa mukaisesti. Pedagogisen toiminnan ja oppimisympäristön osalta tavoitteena on, että henkilöstö ja lapset toteuttavat yhdessä leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa, joka tarjoaa lapsille myönteisiä oppimiskokemuksia. Toiminta edistää oppimisen alueiden sekä laaja-alaisen osaamisen mukaisten tavoitteiden toteutumista. (Vlasov ym., 2018, ss. 67, 74)

4.2 Määrällinen ote

Tutkimus toteutettiin määrällisenä tutkimuksena, jossa tietoa tarkastellaan ja kuvaillaan numeerisesti. Määrällisessä tutkimuksessa tutkija tulkitsee ja selittää olennaisen numerotiedon sanallisesti. Sen aineistolle on tyyppillistä, että vastaajien määrä on suuri. Mitä suurempi vastaajajoukko on, sitä paremmin toteutunut otos edustaa koko yksikön kokemusta. (Vilka, 2007, ss. 14–17) Määrällisellä tutkimuksella mahdollistettiin, että jokaisella varhaiskasvatusyksikön henkilöstöstä oli mahdollisuus vastata kyselyyn.

Tutkimus on kuvaileva tutkimus. Kuvailevassa tutkimuksessa esitetään tarkasti ja järjestelmällisesti toiminnan ja henkilöstön kokemusten keskeiset piirteet. Tutkijan tulee tarkastella tuloksia tutkimusongelman kannalta, mutta kuvaileva tutkimus antaa kirjoittajalle suhteellisen vapaan mahdollisuuden tuoda esille näkemykset, joita haluaa korostaa. Tätä kautta lukija voi muodostaa oman näkemyksensä tutkitun asian kehityssuunnasta. Kuvailevan kautta saadaan vastaukset tutkimuskysymyksiin, joiden kautta määritellään suunta tutkimusongelman ratkaisemiseksi. (Kananen, 2011, s. 91; Vilka, 2007, s. 20) Tutkimuksessa tulosten avulla kuvaillaan, miten henkilöstö kokee toteuttavansa varhaiskasvatussuunnitelman pedagogista osaa-alueita ”kielten rikas maailma” ja miten usein he kokivat käyttävänsä kielen kehityksen tukemisen menetelmiä.

Tutkimuksen perusjoukkona toimi varhaiskasvatusyksikön henkilöstö. Perusjoukolla tarkoitetaan kohdejoukkoa, jolle tutkimus tehdään. Tutkimus toteutettiin kokonaisotannalla, koska varhaiskasvatusyksikön henkilöstön määrä jää alle sadan. Määrällisen tutkimuksen kyselyissä haasteena on, että vastauslomakkeet palautuvat viiveellä tai vastausprosentti jää pieneksi. Vastausten puuttumista kutsutaan kadoksi. (Vilka, 2007, ss. 51–52, 59) Opinnäytetyö on työelämälähtöinen ja tarkoituksena on kehittää juuri kyseisen varhaiskasvatusyksikön toimintaa, joten vastaamisen tarkoitus olisi lopulta kehittää juuri vastaajien työskentelyä.

4.3 Kyselyn laatiminen

Tutkimuksen aineistonhankintamenetelmänä toimii kysely. Kysely on määrällisen tutkimuksen aineistonhankintamenetelmä, jossa vastaajilta kysytään samat asiat, samassa järjestyksessä sekä samalla tavalla. Kyselyn tulee mitata tutkimuksen kannalta merkittäviä asioita, tutkimuskysymysten ratkaisemiseksi. Tämä vaatii huolellista aiheen teoriatietoon perehtymistä ja käsitteiden määrittelyä. (Vilka, 2007, ss. 28, 36–37) Etuna kyselyssä on, että vastaaja jää aina tuntemattomaksi, viimeistään tulosten esittelyssä (Vilka, 2015, s. 94).

Määrällisessä tutkimuksessa on aina tiedettävä täsmällisesti, mitä tutkitaan, mikä edellyttää käsitteiden määrittelemistä, ennen kuin tutkija kerää tutkimusaineistonsa. Operationalisointi on teoreettisen ja käsitteellisten asioiden muuttamista tutkittavalle ymmärrettävään muotoon. Operationalisoinnissa tutkittavat asiat vakioidaan lomakkeeseen kysymyksiksi ja väittämiksi, niin että jokainen vastaaja ymmärtäisi väittämät samalla tavalla. Tämä on määrällisen tutkimuksen tärkeimpiä vaiheita. (Vilka, 2007, ss. 15, 36–38)

Kyselyn, jolla määrällinen tutkimus tehtiin, laatimisen aloitin operationalisoimalla varhaiskasvatussuunnitelman perusteita, luvussa kolme kuvattuja teoriatietoja, varhaiskasvatyksen tavoitteen sekä KARVIN asiakirjoja. Kysely sisältää taustakysymyksiä toimivia monivalintakysymyksiä, vastausasteikkoihin perustuvia väittämiä sekä avoimen kysymyksen. Taustakysymykset sekä vastausasteikkoihin perustuvat väittämät ovat strukturoituja kysymyksiä, joka tarkoittaa, että vastaaja valitsee jonkun ennalta määritellyistä vastausvaihtoehdoista. Taustakysymysten vastausten avulla tein analysointi vaiheessa ristiintaulukointia niin, ettei vastaaja ole tunnistettavissa. Kyselyssä ei kysytä henkilötietoja. Avointa kysymystä käytin kartoittamaan, puuttuuko kyselystä, jokin varhaiskasvatyksen henkilöstön mielestä tärkeä asia, liittyen kielten rikkaaseen maailmaan. (Ks. Kananen, 2011, ss. 30–31)

Taustakysymykset määrittelin pohtimalla varhaiskasvatyksen henkilöstöä sekä toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen vaikuttavia tekijöitä. Varhaiskasvatyksen toimivien henkilöstön jäsenten eri ammattiryhmän nostin ensimmäisenä erona, jotta nähdään, nouseeko vastauksissa eroja koulutustaustan mukaan. Selkeimpänä erona nostimme varhaiskasvatyksen esimiehen kanssa varhaiskasvatyksen kaksi päiväkotia. Kielen kehitys kulkee ikäkausittain, niin kuin teoriaperustassa määritellään, joten tämä oli tärkeä nostaa esille tulosten ristiintaulukoinnissa. Varhaiskasvatyksen laissa (Varhaiskasvatylaki 540/2018 §35) lasten iän rajanveto on kolmessa vuodessa, joten taustakysymyksissä käytin samaa ikäjakoa.

Tulosten tärkeimpänä osiona toimivat vastausasteikkoihin perustuvat väittämät. Kyselyssä vastausasteikkoihin perustuvissa väittämissä käytetään

mitta-asteikkona suhdelukuasteikkoa ja analysointi tapana on tilastollinen kuvailu hyödyntäen tunnuslukuja. Tällöin vastauksista pystytään laskemaan sijaintiluvut moodi, mediaani ja aritmeettinen keskiarvo sekä hajonaluvut variaatiosuhde, vaihteluväli ja keskihajonta. (Vilka, 2007, ss. 119–125)

Kyselyä ja sen sisältämiä väittämiä loin käymällä läpi valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman ja poimimalla sieltä tutkimuksen kannalta merkityksellisiä asioita, erityisesti pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen sekä oppimisen alueen ”kielten rikas maailma” osiosta. Tämän jälkeen tein saman Tampereen kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmalle, Liisa Ahosen (2018) Vasun käyttöopas teokselle sekä varhaiskasvatustyksikön tavoitteelle ja siihen liitetyille KARVIN indikaattoreille. Poimintoja tein myös tutkimussuunnitelman teoriaosiosta, kansallisen arviointikeskuksen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden toimeenpanoa koskevasta arvioinnista sekä kielen kehityksen teoria kirjallisuudesta. Tämän jälkeen kävin poimintojani läpi ja aloin muotoilemaan niitä väittäviksi. Väittämiä kävin läpi ja yhdistin samaa tarkoittavat eri lähteistä kerätyt väittämät ja muokkasin ne yhdeksi. Kävin väittämät läpi, jotta sieltä ei puuttuisi mitään tutkimuksen kannalta merkityksellistä. Näin varmistin, että jokaisella väittämällä on perusta teoriasta ja väittämiä on laajasti, jotta tutkimuksesta saatiin kattava. Tässä vaiheessa minulla oli laaja otanta tietoa, joita aloin muotoilemaan väittäviksi niin, että ne sopivat suunnittelemiini vastausasteikkoihin.

Kävin jokaisen väittämän läpi tarkistaen, että sen tulokset vastaavat tutkimuskysymyksiini. Tämän jälkeen väittämiä muotoilin selkeiksi ja ymmärrettäviksi. Kun väittämät olivat omasta mielestäni muotoiltu tutkittavalle ymmärrettävään muotoon, luetutin väittämät epäsäännöllisessä järjestyksessä tutulla varhaiskasvatuksen ammattilaisella. Pieniä muutoksia tein vielä tämän jälkeen hänen kommenttiansa pohjalta. Näin varmistin kysymysten ja väittämien muotoilun olevan sellainen, että vastaaja ymmärtää ne, vastaajalla oli vastaamiseen edellytetty tieto ja kysymykset sekä väittämät olivat yksiselitteisiä (Ks. Kananen, 2011, s. 30).

Esimerkkinä kysymyksen 6. kolmannen väittämän ”kiinnitämme huomiota yhdessä lasten kanssa vuorotteluun ja kuuntelemisen tärkeyteen keskustelussa muotoutuminen” luominen ja muotoilu. Valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa kielen käyttötaitojen kohdalla lukee ”Lasten kanssa harjoitellaan kertomista, selittämistä ja puheen vuorottelua” (OPH, 2018, s. 42). Ahonen (2018, s. 181) kuvaa seuraavasti: ”Monissa tilanteissa kieltä käytetään osana vastavuoroista keskustelua. Kielen kehittyminen edellyttääkin kuuntelemisen taitoa, koska kommunikaation perusta on vuorottelu”. Väittämiä muodostaessa näistä nousi ensin kaksi poimintaa: ”*kiinnitämme huomiota yhdessä lasten kanssa kuuntelemisen tärkeyteen*” sekä ”*kiinnitämme huomiota yhdessä lasten kanssa vuorotteluun keskustelussa*”. Asiat kuitenkin liittyvät kiinteästi toisiinsa, joten yhdistin poimin-

nat yhdeksi väittämäksi. Kun väittämät oli muotoiltu selkeiksi, aloitin niiden ryhmittelyn. Ryhmittelyjä syntyi erilaisia, ja lopulta väittämistä muodostui kaksi erilaista kyselyä, jotka kävin läpi saman tutun varhaiskasvatuksen ammattilaisen kanssa. Molemmat olimme lopulta yhtä mieltä, että kyselyistä ensimmäinen oli selkeämpi ryhmittelynsä puolesta, erityisesti vastaajan näkökulmasta. Tässä kohtaa kävin kyselyä läpi tilaajaosapuolen kanssa ja sitä muokattiin heidän toiveidensa mukaisesti.

Lopulliseen kyselyyn (Liite 2) tuli yhdeksän kysymystä, joista kolme toimi taustakysymyksinä, viisi sisälsi useita väittämiä, yksi avoin kysymys sekä vapaan sanan kohta. Kyselylomake toteutettiin Webropol-ohjelmalla. Kyselyn rakenne muodostui niin, että ensimmäisellä sivulla kysyttiin taustakysymykset, joiden pohjalta analysoinnissa teen ristiintaulukointia. Kyselyn toisella sivulla on kaksi henkilöstön omaa toimintaa käsitteleviä kysymyksiä, joista molemmat sisältävät useita väittämiä. Kysymyksiä on kaksi erilaista, koska kysymysten väittämien vastausvaihtoehtoja oli kahta erilaista. Myös kolmannelle sivulle tuli kaksi kysymystä. Näistä ensimmäinen sisälsi useita varhaiskasvatusryhmän toimintaa kuvaavia väittämiä ja toinen kysymys sisälsi useita väittämiä varhaiskasvatusryhmässä käytetyistä menetelmistä. Neljännellä sivulla on ensimmäisenä kysymys kirjallisuuteen liittyen. Kysymyksen väittämät on koottu vastaamaan mahdollisimman kattavasti varhaiskasvatustyönsä omaan tavoitteeseen tutkimuskysymysten lisäksi. Kyselyn viimeisen kysymyksen tarkoituksena oli varmistaa, ettei kyselystä puutu jokin varhaiskasvatustyönsä näkökannalta merkittävä asia liittyen kielten rikkaaseen maailmaan. Lisäksi avoimen kysymyksen on tarkoitus tuoda sanallisesti esille, minkä tiedon mukaisesti henkilöstö on kyselyyn vastannut. Lopuksi kysely antoi vastaajalle mahdollisuuden vapaaseen kommentointiin.

Kyselyn luomisen jälkeen kirjoitin saatekirjeen (Liite 1). Saatekirjeen avulla vastaajat tietävät tutkimuksen tarkoituksen sekä miten hänen antamiaan tietoja ja mielipiteitä käytetään. Saatekirjeessä esittelin lyhyesti itseni sekä tutkimukseni lähtökohdan, tutkimuskysymykset sekä tutkimusongelman. Lisäksi kerroin vastaajan anonymiteetin säilyttämisestä, vastaamiseen kuuluvasta ajasta, vastauksista sekä vastausajan päättymisestä. Lopuksi kiitin vastauksista. Saatekirjeen perusteella vastaaja tekee päätöksen tutkimukseen vastaamisesta tai vastaamatta jättämisestä. Opinnäytetyöhön liitetystä saatekirjeestä on poistettu päiväkotien nimet ja korvattu tunnukset A ja B, jotta varhaiskasvatustyönsä ei ole tunnistettavissa. (Ks. saatekirjeestä Vilka, 2007, ss. 81, 86–87)

Ennen lopullisen kyselyn lähettämistä vastaajille sen toimivuus testattiin pienellä joukolla varhaiskasvatustyönsä ammattilaisia. Vilkan (2007, s. 78) mukaan kyselyn testaaminen on tärkeä vaihe määrällisessä tutkimuksessa, koska virheitä ei voi enää korjata aineiston keräämisen jälkeen. Testaajina toimivat perusjoukkoa vastaavat henkilöt. Kysely testattiin kyseisellä perusjoukkoa vastaavalla varhaiskasvatustyönsä ammattilaisilla yhden kerran.

Kyselyä oli aikaisemmin useasti esitelty ja testattu yksittäisellä varhaiskasvatuksen ammattilaisella ja uskonkin tämän vaikuttaneen siihen, että testiryhmä koki kyselyn selkeäksi ja heidän antamansa tulokset olivat tutkimuskysymysten kannalta toimivia.

Kyselyn valmistuttua lähetin varhaiskasvatustyöyksikön esimiehelle sähköpostitse saatekirjeen ja saatekirjeessä linkin kyselyyn. Varhaiskasvatustyöyksikön esimies jakoi kyselyn eteenpäin sähköpostitse henkilöstölle. Tällöin minulla ei ollut missään kohtaa vastaajien henkilötietoja, jolloin analysoitaessa säilyy anonymiteetti.

4.4 Tutkimuksen analysointi tunnusluvuin

Tutkimus toteutettiin kokonaisotannalla, joten tutkimuksen tuloksia voidaan yleistää koskemaan koko perusjoukkoa. Tutkimus toteutettiin anonymisti. Kysely ei kerännyt vastaajilta henkilötietoja, jolloin myöskään analysoinnissa ei näitä käsitelty. Kyselyssä vastausasteikkoihin perustuvien väittämien analysointi tapana tutkimuksessa käytin tilastollista kuvailua hyödyntäen tunnuslukuja. Tällöin vastauksista pystytään laskemaan sijaintiluvut moodi, mediaani ja aritmeettinen keskiarvo sekä hajontaluvut variaatiosuhde, vaihteluväli ja keskihajonta. Yksittäisestä muuttujasta kannattaa selvittää useampia muuttujaa kuvaavia tunnuslukuja, jotta saadaan tarkinta tietoa aineistosta. (Ks. Vilka, 2007, ss. 119–125)

Sijaintiluvussa moodi kertoo muuttujan eniten esiintyvän arvon. Mediaani kertoo jakauman keskimmäisen havainnon, kun havainnot järjestetään suuruus järjestykseen ja aritmeettinen keskiarvo saadaan laskemalla havaintojen mittaustulokset yhteen ja jakamalla se havaintojen lukumäärällä. Hajontaluvuissa variaatiosuhde kuvaa, miten suuri osa havainnoista on muuttujan mediaaniluokassa ja sillä voidaan tarkastella vastaajien yksimielisyyttä tai kokemusten jakautumista. Vaihteluväli kuvaa muuttujien arvojen väliä pienimmästä suurimpaan. Keskihajonnalla kuvataan muuttujien etäisyyttä keskiarvosta eli saadaan selville, kuinka hajautuneet muuttujien arvot ovat vaihteluvälillä. (Vilka, 2007, ss. 121–125) Tunnusluvut on saatu Webropol-ohjelmasta. Webropol-ohjelma antaa kyselyn tulokset perusraporttina, joka sisältää määrälliseen tutkimukseen tarvittavat tunnusluvut. Näitä Webropol-ohjelman antamia tunnuslukuja hyödynnän tulokset ja johtopäätökset osioiden omissa tulkinnoissani.

Kysymyksissä, jotka sisältävät useita vastausasteikkoihin perustuvia väittämiä, on viisi vastausvaihtoehtoa. Vastaukset *aina ja päivittäin* saavat tuloissa arvon 5, vastaukset *usein ja viikoittain* saavat arvon 4, vastaukset *joskus ja kuukausittain* arvon 3, vastaukset harvoin arvon 2 sekä vastaukset *ei koskaan ja en koskaan* saavat arvon 1. Mitä lähempänä vastausten arvot ovat lukua 5, sitä useammin toimintatapa tai menetelmä on käytössä. Mitä pienempi vastausten arvo on, sitä vähemmän toimintatapa tai menetelmä on käytössä.

Webropol-ohjelmalla pystyy myös vertailemaan eli ristiintaulukoimaan vastauksia eri muuttujien avulla. Ristiintaulukoinnin avulla voidaan selvittää, vaikuttaako jokin muuttuja toiseen, havainnoimalla vastausten sijaintia kahdella taulukoitavalla muuttujalla. Ristiintaulukoinnilla ei tehdä päätelyä syy–seuraussuhteesta vaan löydetään muuttujia, jotka selittävät toista muuttujaa. (Vilkka, 2007, s. 129) Ristiintaulukointien tuloksissa nostan esille tunnuslukuja, joissa on omasta mielestäni selkeimpiä eroavaisuuksia. Tuloksissa ja johtopäätöksissä esiteltyjä ristiintaulukointeja ei voida täysin yleistää, koska analysoitaessa ei ole käytössä tilastollista merkittävyyttä osoittavaa lukua. Tilastollista merkittävyyttä osoittavalla luvulla pyritään osoittamaan ettei, saatu tulos ole sattumaa tai ettei kyse ole otantavirheestä. Luku on riippuvainen tutkimuksen otoskoosta, mitä isompi otos on sitä enemmän tilastollisen merkitsevyyden luku lisää yleistettävyyttä (Tilastokeskus, n.d.). Ristiintaulukointia käyn tunnusluvuissa taustakysymysten antamien muuttujien, varhaiskasvatusyksikön päiväkotien välillä, lapsiryhmän ikäjakaumien (ryhmässä suurin osa lapsista yli vai alle 3-vuotiaita) sekä lastentarhanopettajien ja lastenhoitajien vastausten, välillä. Ristiintaulukoinnissa käytän kerrallaan vain yhtä edellä olevista muuttujista, vastaajien anonymiteetin säilyttämiseksi. Opinnäytetyöhön liitetystä kyselystä (liite2) sekä tulosten analysointi osiossa päiväkotien nimet on poistettu ja korvattu tunnuksilla A ja B, jotta varhaiskasvatusyksikkö ei ole tunnistettavissa.

Tutkimuksen aineistonhankinnan tärkein osa oli vastausasteikkoihin perustuvat väittämät sekä ristiintaulukointiin käytettävät taustakysymykset. Tämän lisäksi kysely sisälsi yhden avoimen kysymyksen ”Mitä mielestäsi tarkoittaa rikas kieli?”. Tämän kysymyksen vastauksia en analysoinut. Vastaukset kävin läpi, jolloin varmistin, ettei jokin varhaiskasvatusyksikön näkökannalta merkittävä asia liittyen kielten rikkaaseen maailmaan jää tuloksissa tai johtopäätöksissä huomioimatta. Lisäksi avoimen kysymyksen on tarkoitus tuoda sanallisesti esille, minkä tiedon mukaisesti henkilöstö on kyselyyn vastannut.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Kysely lähetettiin varhaiskasvatusyksikön henkilöstölle tiistaina 14.4.2020. Kyselyyn vastaamiseen oli aikaa kaksi viikkoa. Toisella viikolla henkilöstölle lähetettiin muistutus viesti kyselystä. Kahden viikon jälkeen kyselyn vastausaika jatkettiin vielä viikolla tilaaja osapuolen toiveesta. Varhaiskasvatusyksikön esimies informoi tästä henkilöstöä. Lopulta kyselyyn vastaamiseen oli aikaa kolme viikkoa. Kysely sulkeutui sunnuntaina 3.5.2020.

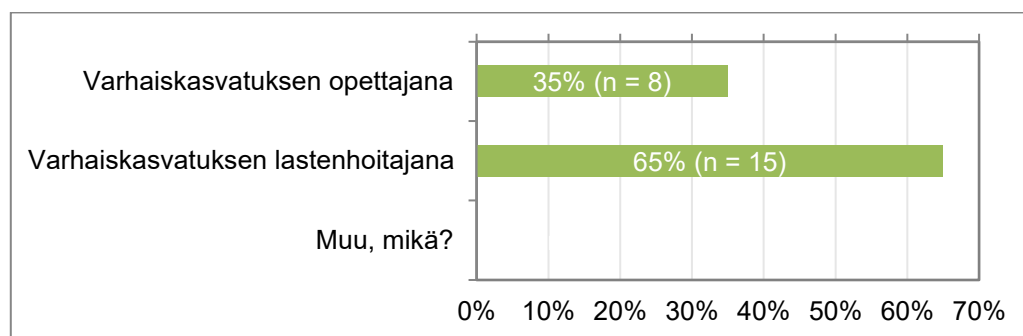
Kyselyyn vastasi 23 varhaiskasvatusyksikön henkilöstön jäsentä 30:sta, joten vastausprosentti oli 77 prosenttia. Tämä on tutkimuksen kannalta riittävä vastausprosentti. Tutkimuksen tulokset on jaoteltu kyselyn mukai-

sessä järjestyksessä. Tuloksia esitellään taulukoin, tunnusluvuin ja tekstinä. Taulukoissa tuloksia esitellään prosenttein sekä lukumäärin (N). Taus-takysymyksessä 2 päiväkotien nimet on poistettu ja korvattu tunnuksin A ja B, jotta varhaiskasvatyüksikkö ei ole tunnistettavissa. Kysymysten 4.–8. vastaukset avataan tässä luvussa tekstinä ja ne löytyvät taulukoina liitteestä 3. Ristiintaulukointien tuloksissa nostan esille omasta mielestäni selkeimpiä eroavaisuuksia. Kaikki nostamani eroavaisuudet on esitelty tuloksissa myös taulukoin. Analysoinnissa ei ole käytössä tilastollista merkittävyttä osoittavaa lukua, joten tilastollinen yleistettävyys tuloksissa ei ole mahdollista.

5.1 Vastaajien taustatiedot

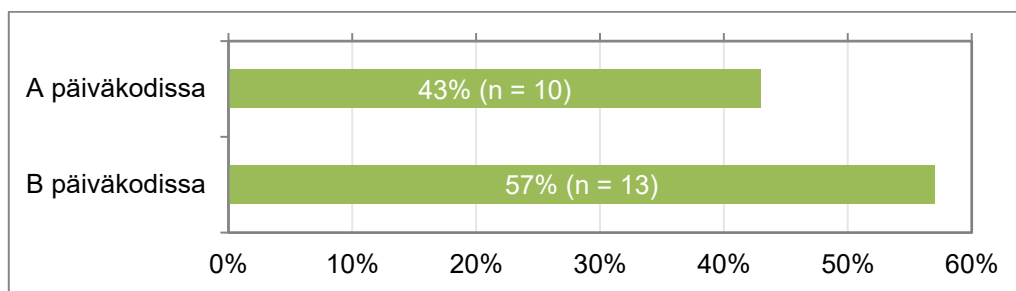
Kyselyyn vastanneista varhaiskasvatyüksikön henkilöstön jäsenistä kahdeksan (35 %) on varhaiskasvatyüksen opettajia ja 15 (65 %) varhaiskasvatyüksen lastenhoitajia (ks. kuva 1). Tämä jakauma selittyy varhaiskasvatyüksen henkilöstön rakenteella. Varhaiskasvatyükslaki ohjeistaa, että henkilöstöstä vähintään kolmanneksella tulee olla varhaiskasvatyüksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus ja muilla vähintään lastenhoitajan kelpoisuus (Varhaiskasvatyükslaki 540/2018 § 74). Prosentuaalisesti vastaajia on oikeassa suhteessa lain ohjeistamaan mitoitukseen nähden. Kyselyyn oli mahdollisuus vastata myös muissa ammattiryhmissä työskentelevien varhaiskasvatyüksikön henkilöstön jäsenten. Näitä ei vastaajissa kuitenkaan ollut.

Kuva 1. Vastaajien jakautuminen ammattiryhmittäin.

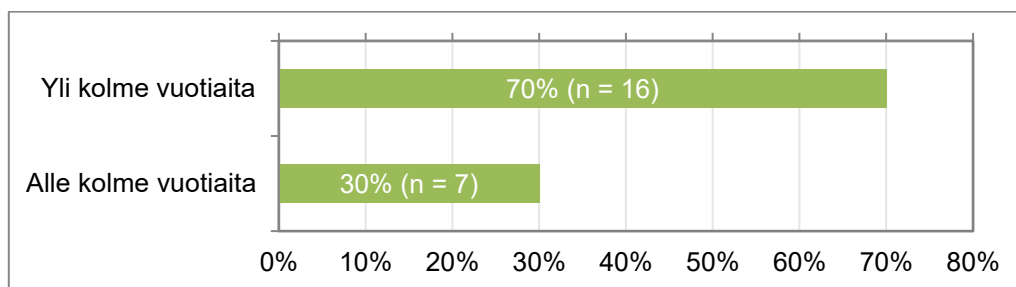
Kyselyyn vastanneista varhaiskasvatyüksikön henkilöstön jäsenistä kymmenen (43 %) työskenteli A päiväkodissa ja 13 (57 %) B päiväkodissa (ks. kuva 2). Kaikkiaan varhaiskasvatyüksikön ryhmissä työskentelevistä 30 henkilöstön jäsenestä 14 (47 %) työskentelee A päiväkodissa ja 16 (53 %) työskentelee B päiväkodissa. Vastaajien aktiivisuus on siis ollut molemmissa varhaiskasvatyüksikön päiväkodeissa tasaista, joka lisää tutkimuksen luotettavuutta ja yleistettävyttä.

Kuva 2. Vastaajien jakautuminen varhaiskasvatusyksikön päiväkotien välillä.

Kyselyyn vastanneista varhaiskasvatusyksikön henkilöstön jäsenistä 16 (70 %) työskenteli ryhmässä, jossa suurempi osa lapsista on yli kolmevuotiaita. Loput seitsemän (30 %) vastanneista työskenteli ryhmässä, jossa suurempi osa lapsista on alle kolmevuotiaita (ks. kuva 3). Varhaiskasvatusyksikön ryhmistä osassa jakauma on tasainen ja osassa ero on selkeämpi. Vastaajien ryhmissä voi siis olla sekä yli että alle kolmevuotiaita lapsia, riippumatta vastauksesta.

Kuva 3. Vastaajien lapsiryhmän ikäjakauma.

5.2 Oman toiminnan arviointi

Kyselyn kysymykset neljä ja viisi kartoittivat vastaajien omaa toimintaa liittyen varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alueen ”kielten rikas maailma” toteuttamiseen. Neljännen kysymyksen 4. *Valitse omaa toimintaasi parhaiten kuvaava vaihtoehto*, vastausten kokonaiskeskiarvo oli 4,3 ja kysymyksen 5. *Valitse omaa toimintaasi parhaiten kuvaava vaihtoehto*, vastausten keskiarvo oli 4,5. Mitä lähempänä vastausten arvot ovat lukua 5, sitä useammin toimintatapa tai menetelmä on käytössä. Vastauksissa henkilöstö kuvailee toimivansa varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alueen ”kielten rikas maailma” mukaisesti pääasiassa aina ja päivittäin tai usein ja viikoittain.

Kysymyksen 4. *Valitse omaa toimintaasi parhaiten kuvaava vaihtoehto* vastaajista 31 prosenttia (9N) tiedosti toimivansa kielimallina lapsille aina, yli puolet (57 %) usein ja yksi joskus. Väittämän vastauksia verratessani selkeä ero oli käyttäessäni muuttujana taustakysymystä, jolla verrattiin var-

haiskasvatusten opettajien ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajien vastauksia. Taulukon 1 mukaisesti varhaiskasvatuksen opettajista kaikki tiedostivat toimivansa kielimallina lapsille aina tai usein ja suurempi osa (63 %) tiedosti toimivansa kielimallina lapsille aina. Varhaiskasvatuksen hoitajista ainoastaan 27 prosenttia valitsi aina vaihtoehdon, suurin osa (67 %) valitsi vaihtoehdon usein ja 7 prosenttia valitsi vaihtoehdon joskus.

Taulukko 1. Vastausten prosentuaalinen jakauma väittämässä ”*tiedostan toimivani kielimallina lapsille*”, kun muuttujana on vastaajan ammattinimike.

Tiedostan toimivani kielimallina lapsille	5. Aina	4. Usein	3. Joskus	2. Harvoin	1. Ei koskaan
Varhaiskasvatuksen opettajat	63 %	38 %	0 %	0 %	0 %
Varhaiskasvatuksen lastenhoitajat	27 %	67 %	7 %	0 %	0 %

Omaa toimintaa kuvaillaessa vastaajista yli puolet (61 %) keskustelevat lasten kanssa aktiivisesti aina ja loput (39 %) usein. Vastaajista 65 prosenttia (15N) eläytyy lasten kertomaan ja esittää tarkentavia kysymyksiä usein, 30 prosenttia (7N) aina ja yksi (4 %) joskus. Lasten non-verbaalisen viestinnän huomioi vastaajista noin kolmasosa (30 %) aina ja yli puolet (70 %) usein.

Vastaajista kolmasosa (35 %) sanallistaa lasten toimintaa johdonmukaisesti aina, usein puolet (52 %) ja joskus 13 prosenttia (3N). Oman toiminnan johdonmukainen sanallistaminen jakautui tasaisesti vastausvaihtoehtoihin aina (35 %), usein (35 %) ja joskus (30 %). Taulukon 2 mukaisesti lasten toiminnan sanallistamisessa, ei vaihtelua ollut ristiintaulukoitaessa taustakysymysten muuttujilla. Omaa toimintaa sanallistaa johdonmukaisesti useammin henkilöstö, jonka ryhmässä suurempi osa lapsista on alle 3-vuotiaita. Näissä ryhmissä yli puolet (57 %) vastaajista sanallistaa omaa toimintaansa johdonmukaisesti aina, kun vastaavasti ryhmissä, joissa suurempi osa lapsista on yli 3-vuotiaita ainoastaan neljäsosa (25 %) valitsi vaihtoehdon aina.

Taulukko 2. Vastausten prosentuaalinen jakauma väittämässä ”*Sanallistan omaa toimintaani johdonmukaisesti*”, kun muuttujana on lapsiryhmän ikäjakauma.

Sanallistan omaa toimintaani johdonmukaisesti	5. Aina	4. Usein	3. Joskus	2. Harvoin	1. Ei koskaan
Suurempi osa lapsista yli 3-vuotiaita	25 %	38 %	38 %	0 %	0 %
Suurempi osa lapsista alle 3-vuotiaita	57 %	29 %	14 %	0 %	0 %

Kuvailevaa ja tarkkaa kieltä vastaajista käyttää 22 prosenttia (5N) aina, yli puolet (65 %) usein ja 13 prosenttia (3N) joskus.

Kysymyksen 5. *Valitse omaa toimintaasi parhaiten kuvaava vaihtoehto* vastaajista suurin osa (87 %) kannustaa lasta vuorovaikutukseen toisten lasten sekä aikuisten kanssa päivittäin ja loput (13 %) viikoittain. Väittämässä, jossa käsitellään vuorovaikutukseen kannustamista toisten lasten

kanssa, eniten hajontaa oli, kun käytin muuttujana taustakysymystä koskien lapsiryhmien ikäjakaumaa (ks. taulukko 3). Pientä eroa oli myös ristiintaulukoitaessa päiväkotien välillä. Kannustamisessa vuorovaikutukseen aikuisten kanssa samanlaisia eroja ei ollut.

Taulukko 3. Vastausten prosentuaalinen jakauma väittämässä ”*Kannustan lasta vuorovaikutukseen toisten lasten kanssa*”, kun muuttujana on lapsiryhmän ikäjakauma.

Kannustan lasta vuorovaikutukseen toisten lasten kanssa	5. Päivittäin	4. Viikoittain	3. Kuukausittain	2. Harvoin	1. En koskaan
Suurempi osa lapsista yli 3-vuotiaita	100 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Suurempi osa lapsista alle 3-vuotiaita	57 %	43 %	0 %	0 %	0 %

Vastaajista kannustavaa ja johdonmukaista palautetta lapsen vuorovaikutustaidoista päivittäin antaa yli puolet (57 %) ja viikoittain 35 prosenttia (8N). Kielen käyttötaidoista kannustavaa ja johdonmukaista palautetta vastaajista antaa 39 prosenttia (9N) päivittäin ja 48 prosenttia (11N) viikoittain. Kuukausittain molemmista palautetta antaa kaksi vastaajaa (9 %). Kielen käyttötaidoista annettavaa palautetta käsittelevässä väittämässä ei suuria eroja ollut ristiintaulukoitaessa taustakysymysten muuttujilla. Lasten vuorovaikutustaidoista palautetta antoi päivittäin varhaiskasvatuksen opettajista lähes kaikki (88 %), kun vastaavasti hoitajista palautetta päivittäin antoi vain 40 prosenttia vastaajista (ks. taulukko 4).

Taulukko 4. Vastausten prosentuaalinen jakauma väittämässä ”*Annan lapsille kannustavaa ja johdonmukaista palautetta heidän vuorovaikutustaidoistaan*”, kun muuttujana on vastaajan ammattinimike.

Annan lapsille kannustavaa ja johdonmukaista palautetta heidän vuorovaikutustaidoistaan	5. Päivittäin	4. Viikoittain	3. Kuukausittain	2. Harvoin	1. En koskaan
Varhaiskasvatuksen opettajat	88 %	13 %	0 %	0 %	0 %
Varhaiskasvatuksen lastenhoitajat	40 %	47 %	13 %	0 %	0 %

Huumoria lasten kanssa käyttää ja harjoittelee päivittäin yli puolet (57 %) vastaajista ja loput (43 %) viikoittain. Vastaajista suurin osa (83 %) nimeää asioita, esineitä ja toimintoja sekä käyttää kuvailevia sanoja nimeämisten rinnalla päivittäin ja loput (17 %) viikoittain. Omalla toiminnallaan vastaajista herättelee ja lisää lasten uteliaisuutta ja kiinnostusta puhuttua ja kirjoitettua kieltä kohtaan päivittäin 30 prosenttia (7N), viikoittain yli puolet (61 %) ja kuukausittain kaksi vastaajaa (9 %).

Puheen rinnalla visuaalisia, audiivisia ja audiovisuaalisia viestejä ja tekstejä vastaajista käyttää 35 prosenttia (8N) päivittäin, puolet (52 %) viikoittain ja 13 prosenttia (3N) kuukausittain. Ristiintaulukoinnissa hajontaa oli, kun muuttujana käytettiin lapsiryhmän ikäjakaumaa (ks. taulukko 5). Kun lapsiryhmässä suurempi osa lapsista on alle kolmevuotiaita, on toiminta-

tapa käytössä viikoittain jokaisen vastaajan ryhmässä, mutta vain 14 prosenttia vastasi vaihtoehdon päivittäin. Kun taas ryhmässä suurempi osa lapsista on yli kolmevuotiaita, on toimintamalli päivittäisessä käytössä vastaajista 44 prosentin ryhmissä päivittäin, mutta 19 prosentissa vastaajien ryhmistä vain kuukausittain, joten näissä ryhmissä työskentelevien vastaajissa on hajonta suurempi.

Taulukko 5. Vastausten prosentuaalinen jakauma väittämässä ”*Käytän puheen rinnalla visuaalisia, auditiivisia ja audiovisuaalisia viestejä ja tekstejä*”, kun muuttujana on lapsiryhmän ikäjakauma.

Käytän puheen rinnalla visuaalisia, auditiivisia ja audiovisuaalisia viestejä ja tekstejä	5. Päivittäin	4. Viikottain	3. Kuukausittain	2. Harvoin	1. En koskaan
Suurempi osa lapsista yli 3-vuotiaita	44 %	38 %	19 %	0 %	0 %
Suurempi osa lapsista alle 3-vuotiaita	14 %	86 %	0 %	0 %	0 %

Kaikkiaan henkilöstö kuvailee toimivansa varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alueen ”kielten rikas maailma” mukaisesti aktiivisesti, ja vastaajissa oli hajontaa vain muutamassa väittämässä ristiintaulukoitaessa taustakysymysten muuttujia hyödyntäessä. Hajonta ei ollut tutkimuksen tuloksen kannalta kovin merkittävää.

5.3 Ryhmän toiminnan arviointi

Kyselyn kuudes kysymys kartoitti vastaajien ryhmän toimintaa varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alueen ”kielten rikas maailma” toteuttamista. Kaikkien väittämiä koskevien vastausten keskiarvo oli 4,0, joten henkilöstön kuvailun mukaan toimintaa toteutetaan pääasiassa viikoittain. Kuitenkin vastauksissa oli hajontaa enemmän kuin edellä olevissa henkilöstön omaa toimintaa koskevissa kysymyksissä.

Väittämässä ”*havainnoimme yhdessä lasten kanssa lähiympäristön eri kieliä*” oli vastauksia kaikissa viidessä vastausvaihtoehdossa. Vastaajista 13 prosenttia (3N) vastasi vastausvaihtoehdon päivittäin, 39 prosenttia (9N) viikoittain, kuukausittain sekä harvemmin vastauksissa oli molemmissa 22 prosenttia (5N) ja yksi (4 %) oli valinnut vaihtoehdon ei koskaan. Lähiympäristön eri kieliä havainnoitiin aktiivisemmin ryhmissä, joissa suurempi osa lapsista on yli kolmevuotiaita (ks. taulukko 6). Pientä eroa oli myös ristiintaulukoinnissa päiväkotien välillä.

Taulukko 6. Vastausten prosentuaalinen jakauma väittämässä ”*Havainnoimme yhdessä lasten kanssa lähiympäristön eri kieliä*”, kun muuttujana on lapsiryhmän ikäjakauma.

Havainnoimme yhdessä lasten kanssa lähiympäristön eri kieliä	5. Päivittäin	4. Viikottain	3. Kuukausittain	2. Harvemmin	1. Ei koskaan
Suurempi osa lapsista yli 3-vuotiaita	6 %	56 %	31 %	6 %	0 %
Suurempi osa lapsista alle 3-vuotiaita	29 %	0 %	0 %	57 %	14 %

Vastaajista 30 prosentin (7N) ryhmässä kiinnitettiin päivittäin huomiota yhdessä lasten kanssa tilannetietoiseen kielen käyttöön, lähes puolessa (48 %) viikoittain, 13 prosentissa (3N) kuukausittain ja kahden (9 %) vastaajan ryhmässä harvemmin. Vastausten perusteella päiväkodissa B kiinnitettiin hieman aktiivisemmin huomiota lasten kanssa tilannetietoiseen kielenkäyttöön.

Lähes kaikkien (91 %) vastaajien ryhmässä vuorotteluun ja kuuntelemisen tärkeyteen keskustelussa kiinnitettiin huomiota yhdessä lasten kanssa päivittäin. Yksi (4 %) vastaaja oli vastannut viikoittain ja yksi (4 %) kuukausittain vastauksen. Yhdessä lasten kanssa kiinnitettiin huomiota käsitteisiin päivittäin yli puolten vastaajien ryhmässä (61 %), viikoittain 35 prosentin (8N) ryhmässä ja kuukausittain yhden (4 %) vastaajan ryhmässä.

Vastaajien ryhmässä 30 prosenttia (7N) kiinnitettiin huomiota yhdessä lasten kanssa sanojen rakenteellisiin seikkoihin päivittäin, 35 prosenttia (8N) viikoittain, 22 prosenttia (5N) kuukausittain. Kahden (9 %) vastaajan ryhmässä harvemmin ja yhden (4 %) ei koskaan. Ryhmässä, joissa suurempi osa lapsista on yli kolmevuotiaita, sanojen rakenteellisiin seikkoihin kiinnitettiin hieman aktiivisemmin huomiota.

Äänensävyihin, äänenpainoihin ja eläytymiseen kiinnitettiin huomiota yhdessä lasten kanssa vastaajien ryhmässä päivittäin 39 prosentissa (9N), viikoittain lähes puolet (48 %), kuukausittain yhden (4 %) ja harvemmin kahden (9 %) vastaajan ryhmässä. Vastaajien ryhmässä kiinnitettiin huomiota yhdessä lasten kanssa kuvainnollisiin ilmauksiin huomiota päivittäin 30 prosentissa (7N), viikoittain 43 prosentissa (10N) ja kuukausittain sekä harvemmin molemmissa 13 prosentissa (3N).

Vastaajien ryhmässä harjoitettiin lasten kanssa kertomista, selittämistä ja tarinointia päivittäin 35 prosentissa (8N), viikoittain 39 prosentissa (9N) ja kuukausittain 17 prosentissa (4N). Yhden (4 %) vastaajan mukaan ryhmässä harjoitettiin kertomista, selittämistä ja tarinointia harvemmin ja yhden (4 %) ei koskaan. Varhaiskasvatuksen opettajien vastauksissa kuvaillaan, että kertomista, selittämistä ja tarinointia harjoitellaan useammin kuin varhaiskasvatuksen lastenhoitajien mukaan (ks. taulukko 7). Pientä eroa oli myös, kun käytti muuttujana ryhmän ikäjakaumaa.

Taulukko 7. Vastausten prosentuaalinen jakauma väittämässä ”*Ryhmässämme harjoitellaan kertomista, selittämistä ja tarinointia*”, kun muuttujana on vastaajan ammattinimike.

Ryhmässämme harjoitellaan lasten kanssa kertomista, selittämistä ja tarinointia	5. Päivittäin	4. Viikoittain	3. Kuukausittain	2. Harvemmin	1. Ei koskaan
Varhaiskasvatuksen opettajat	50 %	38 %	13 %	0 %	0 %
Varhaiskasvatuksen lastenhoitajat	27 %	40 %	20 %	7 %	7 %

Vastaajista vain yhden (4 %) mukaan ryhmissä dokumentoidaan lasten kielenkäyttöä päivittäin, 30 prosentin (7N) mukaan viikoittain, 43 prosentin (10) mukaan kuukausittain ja harvemmin 22 prosentin (5N) mukaan.

Yli puolet (57 %) vastaajista kuvailee, että ryhmistä hyödynnetään kielen kehityksen tukemisen menetelmiä perushoitotilanteissa päivittäin ja kolmasosassa (35 %) viikoittain. Yhden (4 %) vastaajan mukaan ryhmässä menetelmiä hyödynnettiin perushoitotilanteissa kuukausittain ja yhden (4 %) mukaan harvemmin. Varhaiskasvatuksen opettajien mukaan kielen kehityksen tukemisen menetelmiä hyödynnetään perushoitotilanteissa aktiivisempi kuin varhaiskasvatuksen lastenhoitajien mukaan (ks. taulukko 8).

Taulukko 8. Vastausten prosentuaalinen jakauma väittämässä ”*Ryhmässämme hyödynnetään kielen kehityksen tukemisen menetelmiä perushoitotilanteissa*”, kun muuttujana on vastaajan ammattinimike.

Ryhmässämme hyödynnetään kielen kehityksen tukemisen menetelmiä perushoitotilanteissa	5. Päivittäin	4. Viikottain	3. Kuukausittain	2. Harvemmin	1. Ei koskaan
Varhaiskasvatuksen opettajat	88 %	13 %	0 %	0 %	0 %
Varhaiskasvatuksen lastenhoitajat	40 %	47 %	7 %	7 %	0 %

Ryhmissä on vastaajien mukaan suunnitelma erilaisista kielen kehityksen tukemisen toiminnoista päivittäin 35 prosentissa (8N) ja viikoittain 26 prosentissa (6N). Kuukausittain, harvemmin sekä ei koskaan vaihtoehtoisissa oli jokaisessa kolme (13 %) vastausta kaikissa. Vastauksissa oli pientä hajontaa päiväkotien välillä, mutta suurin hajonta oli ristiintaulukoinnissa varhaiskasvatuksen opettajien ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajien välillä (ks. taulukko 9). Varhaiskasvatuksen opettajista puolien mukaan ryhmissä on suunnitelma kielen kehityksen tukemisen toiminnoista päivittäin ja kaikkien mukaan vähintään kuukausittain. Vastaavasti varhaiskasvatuksen hoitajista 40 prosentin mukaan suunnitelma on harvemmin tai ei koskaan. Varhaiskasvatuksen lastenhoitajien vastaukset jakaantuvat hyvin tasaisesti kaikkiin vastausvaihtoehtoihin.

Taulukko 9. Vastausten prosentuaalinen jakauma väittämässä ”*Ryhmässämme on suunnitelma erilaisista kielen kehityksen tukemisen toiminnoista*”, kun muuttujana on vastaajan ammattinimike.

Ryhmässämme on suunnitelma erilaisista kielen kehityksen tukemisen toiminnoista	5. Päivittäin	4. Viikottain	3. Kuukausittain	2. Harvemmin	1. Ei koskaan
Varhaiskasvatuksen opettajat	50 %	38 %	13 %	0 %	0 %
Varhaiskasvatuksen lastenhoitajat	27 %	20 %	13 %	20 %	20 %

5.4 Menetelmien käytön arjessa

Kyselyn seitsemäs kysymys kartoitti vastaajien ryhmissä käytössä olevia kielen kehityksen tukemisen menetelmiä. Kaikkien väittämiä koskevien vastausten keskiarvo oli 3,3. Väittämien keskiarvojen välillä oli kuitenkin suurta hajontaa. Menetelmistä laulut, laululeikit, kuvatuot aikuisen käyttäminä sekä visuaalinen tuki (esineet, mallintaminen) ovat aktiivisessa, keskiarvollisesti vähintään viikoittain käytössä.

Yli puolet (57 %) vastaajista kuvailee, että ryhmissä lauletaan päivittäin, kolmasosassa (35 %) viikoittain ja kahden vastaajan ryhmissä (9 %) kuukausittain. Lähes puolet (43 %) vastaajista kuvailee laululeikkien olevan käytössä päivittäin, yli puolet (52 %) viikoittain ja kuukausittain yhden (4 %) vastaajan ryhmässä. Taulukon 10 mukaisesti laululeikit olivat päivittäin käytössä kaikkien vastaajien ryhmissä, joissa suurempi osa lapsista on alle kolmevuotiaita. Vastaavasti, jos suurempi osa lapsista oli yli kolmevuotiaita, käytettiin laululeikkejä päivittäin vain 19 prosentissa vastaajien ryhmistä. Kuitenkin laululeikit olivat vähintään viikoittain käytössä 94 prosentissa vastaajien ryhmistä - myös niissä, joissa suurempi osa lapsista on yli kolmevuotiaita.

Taulukko 10. Vastausten prosentuaalinen jakauma väittämässä ”*Ryhmässämme käytetään laululeikkejä*”, kun muuttujana on lapsiryhmän ikäjakauma.

Ryhmässämme käytetään laululeikkejä	5. Päivittäin	4. Viikottain	3. Kuukausittain	2. Harvemmin	1. Ei käytössä
Suurempi osa lapsista yli 3-vuotiaita	19 %	75 %	6 %	0 %	0 %
Suurempi osa lapsista alle 3-vuotiaita	100 %	0 %	0 %	0 %	0 %

Vastaajista yhden (4 %) ryhmässä käytettiin sana-arvoituksia päivittäin, 39 prosenttia (9N) viikoittain, 26 prosenttia (6N) kuukausittain, 17 prosenttia (4N) harvemmin ja 13 prosenttia (3N) menetelmä ei ollut käytössä. Hajontaa vastauksissa oli, kun taustamuuttujana käytettiin ryhmän ikäjakaumaa (ks. taulukko 11). Ryhmässä, joissa suurempi osa lapsista on yli kolmevuotiaita, yli puolet (56 %) vastaajista kuvailee sana-arvoitusten olevan käytössä vähintään viikoittain. Yli puolet (57 %) vastaajista kuvailee sana-arvoitusten olevan käytössä harvemmin tai ei koskaan, jos suurempi osa lapsista on alle kolmevuotiaita.

Taulukko 11. Vastausten prosentuaalinen jakauma väittämässä ”*Ryhmässämme käytetään sana-arvoituksia*”, kun muuttujana on lapsiryhmän ikäjakauma.

Ryhmässämme käytetään sana-arvoituksia	5. Päivittäin	4. Viikottain	3. Kuukausittain	2. Harvemmin	1. Ei käytössä
Suurempi osa lapsista yli 3-vuotiaita	6 %	50 %	25 %	19 %	0 %
Suurempi osa lapsista alle 3-vuotiaita	0 %	14 %	29 %	14 %	43 %

Kieli-/suujumppaa sekä erilaisia suun motoriikan harjoitteita (imeminen, puhaltaminen, maiskuttelu, nuoleminen) ei vastaajien mukaan käytetty missään ryhmässä päivittäin. 35 prosenttia (8N) vastaajista kuvailee, että ryhmissä kieli-/suujumpattiin viikoittain, 22 prosentin (5N) kuvailun mukaan kuukausittain, 39 prosentin (9N) kuvailun mukaan harvemmin ja yhden (4 %) vastaajan ryhmässä menetelmä ei ollut käytössä. Erilaisia suun motoriikan harjoitteita käytettiin viikoittain 17 prosentin (4N) vastaajien ryhmissä ja kuukausittain 30 prosentin (7N). Lähes puolet (48 %) vastaajista kuvaili, että erilaisia suun motoriikan harjoitteita käytettiin harvemmin ja yhden (4 %) vastaajan ryhmässä menetelmä ei ollut käytössä.

Yli puolet (57 %) vastaajista kuvaili, että ryhmissä aikuiset käyttivät kuvatukia päivittäin, 30 prosenttia (7N) viikoittain ja 13 prosenttia (3N) kuukausittain. Lasten käytössä kuvatuet olivat päivittäin 26 prosentissa (6N) vastaajien ryhmistä ja viikoittain 22 prosentissa (5N), yhden (4 %) vastaajan ryhmässä kuukausittain ja harvemmin 26 prosentin (6N) ryhmissä. Vastaajista 22 prosentin (5N) ryhmissä kuvatuet eivät olleet lasten käytössä.

Vastaajien ryhmissä aikuiset käyttivät tukiviittomia päivittäin 26 prosentissa (6N), kahdessa (9 %) viikoittain, yhdessä (4 %) kuukausittain ja harvemmin 17 prosentissa (4N). Lähes puolet (43 %) vastaajista kuvailee, että ryhmissä tukiviittomat eivät olleet aikuisten käytössä. Lasten käytössä tukiviittomat olivat päivittäin 17 prosentissa (4N) ryhmistä, viikoittain sekä kuukausittain molemmissa yhden (4 %) vastaajan mukaan ja harvemmin 13 prosentin (3N) mukaan. Yli puolet (61 %) vastaajista kuvailee, että ryhmissä tukiviittomat eivät olleet lasten käytössä.

Taulukon 12 mukaisesti väittämissä ”*Ryhmässämme lapset käyttävät kuvatukia*”, ”*Ryhmässämme aikuiset käyttävät tukiviittomia*” sekä ”*Ryhmässämme lapset käyttävät tukiviittomia*”, vastauksissa oli selkeitä eroja, kun tein ristiintaulukointia varhaiskasvatustyksikön päiväkotien välillä. Kaikki edellä kuvatuista menetelmistä ovat aktiivisemmassa käytössä päiväkodissa A. Kuvatuet sekä tukiviittomat ovat varhaiskasvatuksessa useammin käytössä, jos lapsilla on erityisen tai tehostetun tuentarvetta ja kyseiset menetelmät ovat kirjattu lasten varhaiskasvatussuunnitelmiin tuen muodoksi. Varhaiskasvatustyksikön päiväkodissa A on integroitu erityisryhmä. Tästä syystä on todennäköisempää, että päiväkodissa A on useampi lapsi,

jolla kyseinen menetelmä on kirjattu tuen muodoksi lapsen henkilökohtaiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Tämä osaltaan selittää selkeää eroa kyseisten väittämien vastausten kohdalla.

Taulukko 12. Vastausten prosentuaalinen jakauma väittämissä *”Ryhmässämme lapset käyttävät kuvatukia”*, *”Ryhmässämme aikuiset käyttävät tukiviittomia”* sekä *”Ryhmässämme lapset käyttävät tukiviittomia”*, kun muuttujana on varhaiskasvatussyksikön päiväkodit.

Ryhmässämme lapset käyttävät kuvatukia	5. Päivittäin	4. Viikottain	3. Kuukausittain	2. Harvemmin	1. Ei käytössä
Päiväkoti A	50 %	20 %	0 %	30 %	0 %
Päiväkoti B	8 %	23 %	8 %	23 %	38 %
Ryhmässämme aikuiset käyttävät tukiviittomia	5. Päivittäin	4. Viikottain	3. Kuukausittain	2. Harvemmin	1. Ei käytössä
Päiväkoti A	60 %	20 %	10 %	10 %	0 %
Päiväkoti B	0 %	0 %	0 %	23 %	77 %
Ryhmässämme lapset käyttävät tukiviittomia	5. Päivittäin	4. Viikottain	3. Kuukausittain	2. Harvemmin	1. Ei käytössä
Päiväkoti A	40 %	10 %	10 %	10 %	30 %
Päiväkoti B	0 %	0 %	0 %	15 %	85 %

Visuaalista tukea (esineet, mallintaminen) käytettiin päivittäin 30 prosentissa (7N) vastaajien ryhmistä ja viikoittain 43 prosentissa (10N). Yhden (4 %) vastaajan ryhmässä visuaalista tukea käytettiin kuukausittain ja harvemmin 17 prosentissa (4N) vastaajien ryhmistä. Yhden (4 %) vastaajan ryhmässä visuaalista tukea ei ollut käytössä.

5.5 Yksikön tavoitteen mukainen toiminta arjessa

Kyselyn kahdeksas kysymys kartoitti vastaajien ryhmän toimintaa liittyen varhaiskasvatussyksikön oman tavoitteen toteuttamiseen liittyen. Kaikkien väittämiä koskevien vastausten keskiarvo oli 3,9. Vastauksissa ei juuri ollut hajontaa, kun vastauksia ristiintaulukoitiin taustakysymysten avulla. Vain ristiintaulukointi ryhmän ikäjakauman välillä aiheutti muutaman väittämän kohdalla eroja.

Vastaajien ryhmissä lähes kaikissa (83 %) luetaan ääneen päivittäin, 13 prosentissa (3N) viikoittain ja yhden (4 %) vastaajan ryhmässä kuukausittain. Kirjat ovat lasten saatavilla kaikkien vastaajien ryhmissä päivittäin. Lapset ovat osallisia kirjojen valinnassa päivittäin 39 prosentissa (9N) vastaajien ryhmissä, viikoittain 26 prosentissa (6N), kuukausittain sekä harvemmin molemmissa 13 prosentissa (3N). Kahden (9 %) vastaajan ryhmissä lapset eivät olleet osallisia kirjojen valinnassa.

Vastaajien mukaan ryhmässä käytettävät kirjat olivat pedagogisesti valittuja päivittäin 39 prosentissa (9N), viikoittain 35 prosentissa (8N), kuukausittain 22 prosentissa (5N) ja harvemmin yhden (4 %) ryhmässä. Ryhmissä

tutustutaan ja luetaan vastaajien mukaan monipuolisia tekstejä päivittäin 30 prosentissa (7N), viikoittain 43 prosenttiin (10N) ja kuukausittain 17 prosenttiin (4N). Yksi (4 %) vastaaja oli valinnut harvemmin ja yksi (4 %) ei käytössä vaihtoehdon.

Väittämässä ”*Ryhmässämme sadutetaan*” päivittäin ja viikoittain vastausvaihtoehdoissa oli molemmissa kaksi (9 %) vastausta. Vastaajien mukaan 26 prosentissa (6N) ryhmissä sadutetaan kuukausittain, 35 prosentissa (8N) harvemmin ja 22 prosentissa (5N) menetelmä ei ole käytössä 22 %. Taulukon 13 mukaisesti ryhmissä, joissa suurempi osa lapsista on alle kolmevuotiaita, yhdenkään vastaajan mukaan sadutus ei ole käytössä päivittäin tai viikoittain ja vastaajista 71 % mukaan sadutus ei ole käytössä ollenkaan heidän ryhmissänsä. Ryhmissä, joissa suurempi osa lapsista on yli kolmevuotiaita, sadutusta käytetään kaikissa vähintään harvemmin.

Taulukko 13. Vastausten prosentuaalinen jakauma väittämässä ”*Ryhmässämme sadutetaan*”, kun muuttujana on lapsiryhmän ikäjakautus.

Ryhmässämme sadutetaan	5. Päivittäin	4 Viikoittain	3. Kuukausittain	2. Harvemmin	1. Ei käytössä
Suurempi osa lapsista yli 3-vuotiaita	13 %	13 %	31 %	44 %	0 %
Suurempi osa lapsista alle 3-vuotiaita	0 %	0 %	14 %	14 %	71 %

Loruttelua käytetään vastaajien ryhmissä päivittäin 39 prosentissa (9N), viikoittain 43 prosentissa (10N) ja kuukausittain sekä harvemmin molemmissa 9 prosentissa (2N). Loruttelu on käytössä useammin ryhmissä, joissa suurempi osa lapsista on alle kolmevuotiaita (ks. taulukko 14). Kaikissa ryhmissä, joissa suurempi osa lapsista on alle kolmevuotiaita vähintään viikoittain ja suurimmassa osassa (86 %) päivittäin. Ryhmissä, joissa suurempi osa lapsista on yli kolmevuotiaita, suurimmassa osassa lorutellaan aktiivisesti vähintään viikoittain. Kuitenkin osan vastaajien mukaan loruttelu on käytössä vain kuukausittain tai harvemmin.

Taulukko 14. Vastausten prosentuaalinen jakauma väittämässä ”*Ryhmässämme lorutellaan*”, kun muuttujana on lapsiryhmän ikäjakautus.

Ryhmässämme lorutellaan	5. Päivittäin	4 Viikoittain	3. Kuukausittain	2. Harvemmin	1. Ei käytössä
Suurempi osa lapsista yli 3-vuotiaita	19 %	56 %	13 %	13 %	0 %
Suurempi osa lapsista alle 3-vuotiaita	86 %	14 %	0 %	0 %	0 %

Riittäminen on vastaajien ryhmissä käytössä päivittäin 30 prosentissa (7N), viikoittain 35 prosentissa (8N), kuukausittain 26 prosentissa (6N) ja harvemmin 9 prosentissa (2N). Yhden (4 %) vastaajan ryhmässä oli käytössä draaman eri tapoja päivittäin. Draaman eri tapoja oli käytössä vastaajien

ryhmissä viikoittain 35 prosentissa (8N), kuukausittain 22 prosentissa (5N), harvemmin 35 prosentissa (8N) ja yhden (4 %) vastaajan ryhmässä ei ollut käytössä.

5.6 Henkilöstön kuvailu kielten rikkaasta maailmasta

Kysymykseen ”*Mitä mielestäsi tarkoittaa rikas kieli*”, tuli pääasiassa todella tiivistettyjä vastauksia. Vastauksissa tuli kuitenkin monipuolisesti varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alueen ”kielten rikas maailma” asioita. Tällä perusteella voi olettaa, että tutkimukseen osallistuneilla on entuudestaan tietoa kyselyyn liittyvistä asioista. Vastauksista ei noussut mitään kyselyn ulkopuolelle jäänyttä aihealuetta.

Kieleen tutustumista leikin, laulujen, lorujen ja kirjojen avulla apuna mm. kuvat ja draama. Paljon toistoa sekä oman että lasten toiminnan sanoittamista. Kielellä sekä sanoilla leikittelyä ja hassuttelua. Monipuolisen sanaston käyttöä.

Monipuolista kielen käyttämistä ja vuorovaikutusta.

Rikas kieli ei pitäydy ainoastaan lasten kielen käyttöön vaan aikuisten tuomaan kieltä tukevaan toimintaan, rikas kieli heilisee, viihdyttää ja pitää emotionaalista ilmapiiriä yllä, ottaa kontaktia, kuuntelee toista, rauhoittaa.

Kielen käyttö lähtee hyväksyvistä katseesta ja kuuntelemisesta eli on kokonaisvaltaista kohtaamista.

6 TUTKIMUKSEN JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa kuvailen tutkimuksen johtopäätökset tarkastellen tuloksia tutkimuskysymysten, tutkimusongelman sekä varhaiskasvatussyksikön tavoitetilan ja sitä kuvaavien kansallisen arviointikeskuksen indikaattorien avulla. Tutkimuksen tarkoituksena oli saada vastaukset tutkimuskysymyksiin ”Miten henkilöstö kokee toteuttavansa varhaiskasvatussyksikössä varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alueen kielten rikas maailma mukaista pedagogiikkaa” sekä ”Miten usein henkilöstö käyttää kielen kehityksen tukemisen menetelmiä?” Tutkimuskysymysten vastausten avulla tavoitteena oli löytää suunta tutkimusongelmaan ”Miten kehittää varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alueen kielten rikas maailma mukaista pedagogiikkaa”. Tulokset kuvaavat juuri tämän tutkimuksen perusjoukon eli tutkittavana olleen varhaiskasvatussyksikön henkilöstön kokemuksia. Hyvästä vastausprosentista huolimatta tuloksia ei voida yleistää johtuen pienestä otoksesta sekä tilastollisen merkitsevyyden osoittavan luvun puuttumisen vuoksi.

Tutkimustulokset osoittavat, että henkilöstön kuvailun mukaan he toteuttavat varhaiskasvatussyksikössä oppimisen alueen kielten rikas maailma mukaista pedagogiikkaa aktiivisesti. Tutkimuskysymyksen ”Miten henkilöstö kokee toteuttavansa varhaiskasvatussyksikössä varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alueen kielten rikas maailma mukaista pedagogiikkaa” kannalta henkilöstön kuvailun mukaan heidän oma toimintansa oli hyvällä tasolla, eikä vastauksissa ollut suurta hajontaa väittämien eikä taustakysymysten kautta tehdyissä ristiintaulukoinneissa. KARVIN (Repo ym., 2019) teettämän varhaiskasvatussuunnitelman toimeenpanoa koskevan arvioinnin tulokset ovat saman suuntaisia kuin tämän tutkimuksen. Myös KARVIN tutkimuksen mukaan ryhmissä käytetään rikasta, monipuolista kieltä ja toimintaa sanoitetaan aktiivisesti ja lapsia innostetaan vuorovaikutukseen. (Repo ym., 2019, s. 99) Tutkimusten samansuuntaiset tulokset lisäävät tämän tutkimuksen vastausten luotettavuutta.

KARVIN asiakirjoista nostetuista varhaiskasvatussyksikön tavoitetilaa kuvaavista laadun prosessitekijöistä ja niitä kuvaavista indikaattoreista, kohta ”Vuorovaikutus: Henkilöstö käyttää kieltä mahdollisimman rikkaalla ja monipuolisella tavalla lasten ikä- ja kehitystaso huomioiden. Henkilöstö mukauttaa kielenkäyttönsä lapsen kokemusmaailmaan, sanoittaa toimintaa kielellisesti ja innostaa lapsia osallistumaan päivittäiseen kielelliseen vuorovaikutukseen omien edellytystensä ja taitojensa mukaisesti.” täyttyy henkilöstön kuvailun mukaan. (Vlasov ym., 2018, s. 74)

Tutkittaessa ja arvioitaessa vastaajien omaa toimintaa tulee ottaa huomioon, että he vastaavat omasta näkökannastaan, jolloin riskinä on joko liian kriittinen tai liian positiivinen asennoituminen arviointiin. Liiallinen positiivisuus saattaa syntyä, jos pyrkimyksenä on antaa organisaatiosta tai omasta työskentelystään myönteinen kuva. Toisaalta tulee ottaa huomioon, että organisaatiossa toimivilla on paras käsitys arvioitavasta kohteesta. (Koschke, 2011, s. 26) Loppujen lopuksi vain yksikössä voidaan arvioida, onko tämän tutkimuksen osiossa, jossa henkilöstö arvioi omaa toimintaansa, annettu liian positiivinen kuva vai onko toiminta oikeasti niin aktiivista kielten rikkaan maailman osalta, kuin tutkimuksen tulokset osoittavat.

Ryhmän toiminta on henkilöstön kuvailun mukaan pääasiassa tutkimuskysymyksen näkökulmasta hyvällä tasolla. Arvioitaessa ryhmän toimintaa tutkimusongelman kannalta tulokset osoittavat henkilöstön kuvailuiden perusteella kehittämiskohteeksi toiminnan suunnitelmallisuuden. Tuloksissa opettajista puolet kuvailee ryhmän toiminnassa olevan suunnitelma kielen kehityksen toiminnoissa päivittäin ja lähes kaikkien mukaan vähintään viikoittain. Kuitenkin varhaiskasvatuksen lastenhoitajien vastauksissa on hajontaa. Heistä yli puolet kuvailee, että suunnitelma on ryhmissä käytössä kuukausittain tai harvemmin. Suunnitelmallisuus mainitaan jo varhaiskasvatuslaissa, kun laki määrittelee varhaiskasvatuksen suunnitelmalliseksi kokonaisuudeksi (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 § 2). Vastauksista

kuvaillaan, että kielen kehityksen tukemiseksi ryhmissä on käytössä suunnitelma lähes kaikkien vastaajien mukaan, mutta vastaukset antavat ristiriitaisen tuloksen, kuinka usein. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (OPH, 2018, s. 18) kerrotaan, että kokonaisvastuu lapsiryhmän toiminnan suunnittelusta, suunnitelmallisuuden ja tavoitteellisuuden toteutumisesta sekä toiminnan arvioinnista ja kehittämisestä on varhaiskasvatuksen opettajilla. Varhaiskasvatuksen henkilöstö suunnittelee ja toteuttaa toimintaa yhdessä.

Lähtökohta toiminnan suunnitelmallisuuden kehittämiseksi on hyvä, koska opettajien kuvailuissa suunnitelma on pääasiassa käytössä aktiivisesti. Lastenhoitajien kuvailut suunnitelman käytöstä olivat hyvin hajautuneita kaikkiin vastausvaihtoehtoihin. Yksikön olisi siis hyvä panostaa toiminnan suunnitelmallisuuden lisäämiseksi ainakin lastenhoitajien kuvailun perusteella. Suunnitelmallista toimintaa lisäämällä täyttyy, siltä osin kuin tutkimuksen tuloksista voidaan todeta, myös varhaiskasvatusyksikön tavoitetta kuvaavista laadun prosessitekijöistä ja niitä kuvaavista indikaattoreista toinen: ”Pedagoginen toiminta ja oppimisympäristöt: Henkilöstö ja lapset toteuttavat yhdessä leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa, joka tarjoaa lapsille myönteisiä oppimiskokemuksia. Toiminta edistää oppimisen alueiden sekä laaja-alaisen osaamisen mukaisten tavoitteiden toteutumista”. (Vlasov ym., 2018, s. 74)

Vaikka tulokset osoittivat henkilöstön kuvailuiden mukaan kehittämiskohdan, voidaan ensimmäisen tutkimuskysymyksen tulokseksi todeta, että henkilöstön kuvailun mukaan he kokevat toteuttavansa varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alueen ”kielten rikas maailma” mukaista pedagogiikkaa pääsääntöisesti aktiivisesti viikoittain. Toisen tutkimuskysymyksen ”Miten usein henkilöstö käyttää kielen kehityksen tukemisen menetelmiä?” vastaukseksi voidaan tutkimuksen mukaan todeta, että henkilöstön kuvailun mukaan suurin osa menetelmistä on säännöllisesti vähintään kuukausittain käytössä ja osa menetelmistä viikoittaisessa tai päivittäisessä käytössä. Kielen kehityksen tukemisen menetelmien käytössä oli vastausten mukaan hajontaa, mutta suurimmaksi osaksi menetelmät olivat vähintään kuukausittain käytössä. Myös KARVIN (2019) teettämän arvioinnin mukaan kieleen liittyvien toimintojen arvioidaan toteutuvan hyvin. Edellä kuvatuun suunnitelmallisuuden kehittämiseksi voidaan tarkentaa, myös menetelmien käyttöä. Suunnitelmallisuuden kautta menetelmistä aktiivisessa käytössä ovat erityisesti ne menetelmät, jotka on kirjattu lapsiryhmän lasten varhaiskasvatussuunnitelmiin tai joiden henkilöstö kokee vievän eteenpäin juuri heidän lapsiryhmän lasten kasvua ja kehitystä.

Henkilöstön kuvailujen perusteella menetelmien käytössä kehittämiskohdaksi nostan suun motorikan harjoitteiden sekä suujumpan lisäämisen. Vastaajista lähes puolet kuvaili, että kyseiset menetelmät olivat ryhmissä käytössä kuukausittain tai ei koskaan. Suun motorikan monipuolinen harjoittaminen tukee puheen tuottamista kehittämällä kasvojen lihaksistoa

(Ahonen, 2018, s. 173). Suun motoriiikan harjoitteita voidaan käyttää perushoitotilanteissa, siirtymissä ja odotustilanteissa. Rantasen (2016, s. 39) opinnäytetyössä kasvattajat kertovat suujumpan olevan hauska tapa kielen kehityksen tukemiseksi. Lisäksi vanhemmat ovat huvittuneet kotona lasten kotona näyttämistä suujumppaharjoituksista. Näiden näkemysten perusteella voi sanoa, että suujumppa on osaltaan humoristinen tapa tukea lasten kielen kehitystä. Kauren ja Rauhala-Vaahervaaran (2013, s. 88) materiaalipaketissa on selkeitä suujumppavinkkejä varhaiskasvatuksen arkeen.

Myös tukiviittomat olivat henkilöstön kuvailujen mukaan ryhmissä harvoin käytössä. Tukiviittomilla viitotaan lauseen keskeisimmät sanat ja niitä käytetään yleisesti kielihäiriöisten lasten kuntoutuksessa ja viestinnässä (Siiskoinen ym., 2004, ss. 177–179). Todennäköisesti yksikössä harvassa ryhmässä on tällä hetkellä lapsia, joiden varhaiskasvatussuunnitelmaan tukiviittomat on kirjattu tuen tavaksi. Varhaiskasvatusyksikössä on hyvä yhdessä pohtia, onko tukiviittomien käyttöön osaamista yksikössä tarpeen tullen. Rantasen (2016, s. 38) opinnäytetyön tuloksissa sekä vanhemmat että hoitajat kuvailivat kuvien ja tukiviittomien olevan käytössä lähes jokaisessa päiväkotiryhmässä ja niiden käyttö koettiin hyväksi. Sen valossa varhaiskasvatusyksikössä olisi hyvä pohtia, voidaanko tukiviittomia hyödyntää peruspedagogiikassa jatkossa aktiivisemmin.

Tutkimuksen tuloksia arvioitaessa varhaiskasvatusyksikön tavoitteen avulla voidaan todeta, ettei henkilöstön kuvailun mukaan yksikössä täysin päästä tavoitteeseen. Tavoite ”kirjallisuus ja ääneen lukeminen ovat osa jokaisen lapsen varhaiskasvatuspäivää” ei täysin täyty. Kirjat ovat kaikissa ryhmissä lasten saatavilla, mutta neljä vastaajaa kuvailee, ettei ryhmässä lueta ääneen päivittäin. Myös kirjojen pedagogista valintaa sekä lasten osallisuutta kirjojen valinnassa voitaisiin kehittää. Kirjojen pedagoginen valinta nousi puutteeksi myös KARVIN (Repo ym., 2019) teettämässä arvioinnissa. Tavoitteen toinen osio on seuraava: ”Varhaiskasvattaja käyttää aktiivisesti, joka viikko, myös muita kielen kehityksen tukemisen menetelmiä esim. riimit ja lorut, draama, sadutus.” Tutkimuksen mukaan henkilöstö kuvailee monien menetelmien olevan käytössä keskimäärin kuukausittain. Tutkimus ei kuitenkaan anna vastausta, onko joka viikko jokin kielen kehityksen tukemisen menetelmä käytössä. Kuitenkin menetelmät ovat henkilöstön kuvailun mukaan pääasiassa vähintään kuukausittain käytössä. Tästä syystä tutkimustulosten mukaan oletan, että joka viikko on käytössä kirjallisuuden ja ääneen lukemisen lisäksi myös muita kielen kehityksen menetelmiä, joskin menetelmät vaihtelevat viikoittain.

Kielen kehityksen tukemiseksi materiaalia on saatavilla runsaasti, ja niitä hyödyntäen jokainen voi kehittää omaa osaamistaan. Tutkimuskysymysten vastausten eli henkilöstön kuvailujen avulla tutkimuksella saatiin suunta tutkimusongelman ”Miten kehittää varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alueen kielten rikas maailma mukaista pedagogiikkaa” ratkaise-

miseksi. Suunnitelmallista toimintaa ja pedagogisesti valittujen kielen kehityksen tukemisen menetelmien käyttöä lisäämällä varhaiskasvatustyksissä päästään varhaiskasvatustyksikön tavoitteeseen sekä kehitetään oppimisen alueen ”kielten rikas maailma” mukaista pedagogista toimintaa.

7 POHDINTA

Opinnäytetyöraportin lopuksi arvioidaan opinnäytetyön eettisyyttä ja luotettavuutta hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti. Opinnäytetyöprosessin pohdinnassa käyn läpi koko opinnäytetyöprosessin toteuttamista ja arvioin osaamiseni kehittymistä prosessin aikana sekä tilaajalta saamaani palautetta.

7.1 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Hyvä tutkimus noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä ja tuottaa mahdollisimman luotettavaa ja totuudenmukaista tietoa. Tutkija on aina vastuussa tekemistään valinnoista ja niiden perusteluista. Jokaisessa tutkimuksessa tulee arvioida tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta. (Kananen, 2011, s. 118; Vilka, 2007, s. 90)

Vilkan (2007, s. 38) mukaan operationalisoinnin avoimuus antaa mahdollisuuden arvioida, miten luotettava mittari on. Tutkimuksen toteutus on suunniteltu tarkasti, teoriaperusta ja käsitteet määritelty huolellisesti ja tiedot on hankittu luotettavista lähteistä. Tutkimusraportti on kirjoitettu tarkasti, operationalisointi kuvattu kattavasti ja tulokset esitelty totuudenmukaisesti. Tulokset on esitelty kokonaisuudessaan sanallisesti sekä liitetty taulukoina opinnäytetyön liitteisiin. Opinnäytetyön raportista on tilaajaosapuolen toiveesta jätetty päiväkotien nimet mainitsematta, jotta varhaiskasvatustyksikkö ei ole tunnistettavissa. Vastaajien anonymiteetin säilyttämiseksi kysely toteutettiin käyttäen julkista nettilinkkiä. Julkinen Webropol-linkki on vastaustenhankintamenetelmä, joka on automaattisesti anonyymi (Webropol, 2019). Linkin vastaajille jakoi varhaiskasvatustyksikön apulaisesimies, jolloin tutkimuksessa ei käsitellä henkilö- tai tunnistetietoja. Tuloksissa ei käytetty kuin yhtä taustakysymyksen muuttujaa väittämää kohden, jotta vastaajat eivät ole tunnistettavissa vastaustensa perusteella.

Määrällisen tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa käytetään käsitteitä reliabiliteetti sekä validiteetti. Reliabiliteetti tarkoittaa tulosten pysyvyyttä, eli saadaanko toistettaessa samat tulokset. Opinnäytetyön toistettavuuden kannalta tutkimuksen jokainen vaihe on dokumentoitu sekä perusteltu. Reliabiliteetissa arvioidaan, miten otos edustaa perusjoukkoa ja mikä on vastausprosentti. Tutkimus toteutettiin varhaiskasvatustyksikössä

kokonaisotannalla ja vastausprosentti oli 77 prosenttia. Riittävän vastaajamäärän ansiosta tutkimuksen voidaan katsoa edustavan perusjoukkoa ja olevan reliabiliteettiä. Joskin taustamuuttujien avulla tehtyjen ristiintaulukointien kautta nousseet eroavaisuudet eivät ole yleistettävissä ilman tilastollista merkittävyyttä osoittavaa lukua. Kokonaisuudessaan tuloksia ei voida yleistää tutkittavana olevan varhaiskasvatusyksikön ulkopuolelle, eikä voida olettaa, että samassa varhaiskasvatusyksikössä myöhemmin teetetty vastaava tutkimus antaisi täysin saman tuloksen. Tutkittavana oli henkilöstön kokemukset toiminnasta ja toiminta voi muuttua, jolloin myös vastaukset ja tätä kautta tutkimuksen tulokset muuttuvat. (Ks. Kananen, 2011, ss. 118–119; Vilka, 2007, s. 150)

Validiteetti arvioi tutkimuksen kykyä mitata sitä, mitä tutkimuksessa oli tarkoituskin mitata (Vilka, 2007, s. 150). Tutkimuksen mittarina käytetty kysely on validi, koska se mittasi tutkimuksen kannalta oikeita asioita, tutkimustapa on tarkasti suunniteltu ja kysely on huolellisesti ja ymmärrettävästi laadittu. Kyselystä saadut vastaukset ovat selkeitä vastauksia kyselyn kysymyksiin ja väittämiin sekä tutkimuskysymyksiin eikä systemaattisia virheitä ollut. Kysymysten vastausasteikko oli mielestäni riittävä tulosten saamiseksi, joskin yhdessä kyselyssä oli palautteena ”Olisin kaivannut vaihtoehdon päivittäin ja viikoittain väliin”.

Tässä opinnäytetyössä olen pyrkinyt ottamaan huomioon kaikki hyvän ja luotettavan tieteellisen käytännön tekijät. Tutkimusprosessin olen kuvannut mahdollisimman selkeästi ja tarkasti, tutkimustulokset on esitelty kattavasti ja ne vastasivat tutkimuskysymyksiin, jolloin saatiin suunta tutkimusongelman ratkaisemiseksi. Saatekirjeessä avasin tutkimuksen kannalta merkittävimmät asiat vastaajille, tutkimus toteutettiin kokonaisotannalla ja vastausprosentti oli korkea. Tutkimuksen kokonaisluotettavuus on hyvä.

7.2 Opinnäytetyöprosessin pohdinta

Opinnäytetyö prosessina oli äärimmäisen opettavainen. Tutkimuksen teko tuotti paljon tuskastumisen tunteita, mutta myös onnistumisen ja oppimisen kokemuksia. Tämä tutkimus oli ensimmäinen tekemäni määrällinen tutkimus, ja erityisesti tutkimussuunnitelmavaiheessa määrällisen tutkimuksen maailman sisäistäminen ja omaksuminen tuntui todella työläältä. Määrällinen tutkimus oli alkuun haastava ja vaati tarkkaa ja hidasta työkentelyä. Mitä syvemmälle määrällisen tutkimuksen periaatteisiin pääsin, sitä enemmän siitä myös innostuin ja kiinnostuin. Vaikka alkuun tuntui, ettei tutkimusprosessi etene, voin lopuksi olla samaa mieltä Vilkan (2007, s. 8) kanssa, että määrällisessä tutkimuksessa pätee sanonta ”hyvin suunniteltu on puoliksi tehty”.

Opinnäytetyön aihe nousi tilaajana toimineelta varhaiskasvatusyksiköltä. Toive kielen kehityksen tukemisen kehittämiseksi tuli alun perin yksikön varhaiskasvatuksen opettajien pedagogisen toiminnan suunnittelun pala-

verista ja myöhemmin KARVIN ja sitä kautta Tampereen kaupungin kehittämistehtävästä. Aihe on mielestäni tärkeä. Malinen (2019, ss. 13–15) kuvaa että kielen kehityksen tukeminen mielletään usein kaiken ohella tulevaksi itsestään selvyudeksi ja kielitietoisuuden avulla tästä näkymättömästä ja itsestään selvästä kielestä halutaan tehdä näkyvä. Tästä syystä tartuin aiheeseen mielelläni.

KARVIN teettämä arviointi sekä siinä olleet indikaattorit ja kriteerit toimivat pohjana varhaiskasvatusyksikön kehittämistehtävälle ja sitä kautta vaikuttivat opinnäytetyöni rakentumiseen. Alussa oli hankalaa erotella oma tutkimus, kysely ja sen väittämät, mutta mielestäni lopputulos on toimiva. Tutkimustulokset ovat saman suuntaiset kuin KARVIN teettämässä arvioinnissa, mutta kuitenkin kysely on erilainen, minun tekemä ja tutkimuksen kannalta toimiva.

Opinnäytetyöni oli alun perin tarkoitus olla toiminnallinen opinnäytetyö, niin että tutkimuksen jälkeen suunnittelisin yksikölle tarkemmin kehittämiskohteen toteutusta. Nopeasti kuitenkin päädyimme yhdessä yksikön esimiehen kanssa tulokseen, että keskityn kaiken panostukseni tutkimukseen ja jätän kehittämistyön yksikön henkilöstölle. Tälle ratkaisulle oli kaksi perustetta. Ensinnäkin näin sain tutkimuksesta kattavamman ja toisekseen henkilöstön on helpompi sitoutua toiminnan kehittämiseen, kun kehittämisideat ja toimintatavat tulevat heiltä itseltään.

Tarkka työskentely alusta asti teki tulosten ja johtopäätösten kirjaamisen helpoksi, joskin se oli tarkkaa. Tutkimus vastasi tutkimuskysymyksiin ja antoi suunnan tutkimusongelman ratkaisemiseksi, juuri niin kuin oli tarkoituskin. Analysointivaiheessa huomasin kyselyn väittämässä muutaman kohdan, jotka korjasin. Väittämät olisin muotoillut eri tavoin, jotta ne olisivat selkeämmin vastanneet vastausasteikon vaihtoehtoihin. Kuitenkin väittämien oleellinen sisältö olisi pysynyt samana. Koko tutkimuksen ajan myös pohdin, olisiko kyselyä pitänyt tiivistää. Ennen kyselyn testaamista ja lähettämistä sitä tiivistinkin, mutta tiivistämistä olisi voinut tehdä vielä lisää. Joskin sen kattavuuden ja luotettavuuden kannalta en vielä osaisi ratkaista, mitkä kohdat olisin tiivistänyt tai yhdistänyt. Jälkikäteen arviotuna löysin vain kaksi väittämää, jotka olisivat voineet toimia vastaavassa tarkoituksessa myös yhdistettynä. Kyselyssä huomasin analysointivaiheessa muutamia kirjoitusvirheitä sekä yksi kysymys oli muotoiltu virheellisesti. Tällaiset pienet virheet julkaistussa kyselyssä jäivät harmittamaan, joskin tuloksen kannalta ne eivät ole mielestäni merkityksellisiä.

Tutkimus antoi mielestäni selkeän suunnan, miten kehittää varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alueen ”kielten rikas maailma” mukaista pedagogiikkaa varhaiskasvatusyksikössä, vaikkakin sen toteutus oli monilta osin hyvällä tasolla. Toivonkin, että yksikössä tartutaan johtopäätöksissä nostamiini kehittämiskohtiin, mutta myös arvioidaan tuloksia ja peilataan niitä omaan toimintaan. Tutkimuksen tuloksien hyödyntämisellä oman toiminnan reflektoinnissa jokainen pystyy kehittämään itse itseään. Uskon

siis, että tutkimustulokset ovat olleet hyödyllisiä varhaiskasvatustyöskentäjien kannalta. Uskon myös, että jo pelkästään kyselyyn vastaaminen on herättellyt varhaiskasvatustyöskentäjien henkilöstöä tarkastelemaan ja kehittämään omaa sekä ryhmänsä toimintaa. Ainakin itse tutkimusta tehdessä olen miettinyt paljon omaa toimintaani tulevana varhaiskasvatuksen opettajana. Lisäksi testiryhmän jäsenistä useampi kommentoi kyselyyn herätelleen arvioimaan omaakin toimintaansa.

Jatkotutkimuksena olisi mielenkiintoista selvittää, tapahtuuko tutkimuksen jälkeen toiminnassa muutoksia eli voisi toistaa saman kyselyn esimerkiksi vuoden päästä. Lisäksi olisi mielenkiintoista pureutua tarkemmin kielen kehitykseen vaikuttaviin näkökulmiin. Esimerkiksi vuorovaikutus ja sen merkitys ja monet muodot ovat nousseet sosionomin opinnoissani usein esille niin varhaiskasvatuksen kuin muidenkin sosionomin työkenttien näkökulmasta. Vuorovaikutuksen merkitys kielen kehitykselle tai vuorovaikutuksen toteutuminen varhaiskasvatuksessa olisivat mielestäni mielenkiintoisia jatkoaiheita kielen kehityksen ja kielten rikkaan maailman toteuttamiseen liittyen.

Oman oppimisen kannalta näin tarkka paneutuminen varhaiskasvatussuunnitelmaan ja erityisesti sen oppimisen alueeseen ”kielten rikas maailma” palvelee minua varmasti tulevaisuudessa varhaiskasvatuksen opettajana. Vaikka olen vuosia työskennellyt varhaiskasvatuksen lastenhoitajana ja sitä kautta perehtynyt varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, toi opinnäytetyö uusia näkökulmia toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja erityisesti arviointiin.

Voin todeta, että onneksi valitsin määrällisen tutkimuksen ja jaksoin nähdä vaivan suunnitteluvaiheessa. Määrällinen tutkimus on mielenkiintoinen ja vaikka tutkitaan ihmisen kokemusta, yhdistää määrällinen tutkimus siihen matemaattisuutta ja taulukointeja. Juuri tämä teoreettisuuden, ihmisen kokemuksen ja matemaattisuuden yhdistelmä, sai minut kiinnostumaan määrällisen tutkimuksen maailmasta.

LÄHTEET

- Ahonen, L. (2018). *Vasun käyttöopas*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Eerola-Pennanen, P., Vuorisalo, M. & Raittila R. (2017). Johdatus varhaiskasvatukseen. Teoksessa M. Koivula, A. Siippanen & P. Eerola-Pennanen (toim.) *Valloittava varhaiskasvatus*. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vas-tapaino Oy, ss. 21–35.
- Hakamo, M-L. (2013). *Puhekuplia*. 2. painos. Helsinki: Lasten keskus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2007). *Tutki ja kirjoita*. 13. painos. Helsinki: Kustannusyhtiö Tammi.
- Kananen, J. (2011). *Kvantti: kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas*. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Karling, M., Ojanen, T., Sivén, T., Vihunen, R. & Vilén, M. (2009). *Lapsen aika*. 12. uudistettu painos. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Kaure, M. & Rauhala-Vaahervaara, S. (2013). *Kielen kehitystä tukevan materiaalin kehittäminen varhaiskasvatuksen ammattilaisille*. Opinnäyte-työ. Sosiaalialan koulutusohjelma. Laurea-ammattikorkeakoulu. Haettu 31.5.2020 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201402052059>
- Korpilahti, P. & Pihlaja, P. (2018). Puheen ja kielen kehityksen vaikeudet. Teoksessa P. Pihlaja & R. Viitala (toim.) *Varhaiserityiskasvatus*. Jyväskylä: PS-kustannus, ss. 183–199.
- Koschke, P. (2011). *Tapaustutkimus itsearviointin hyödyistä ja haasteista ministeriötason osastolla*. Pro gradu -tutkielma. Hallintotiede. Tampereen yliopisto. Haettu 19.5.2020 osoitteesta <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-21804>
- Lindgren, P. (2014). *Normaali, hidas, poikkeava vai erityinen*. Pro gradu -tutkielma. Suomen kieli. Tampereen yliopisto. Haettu 19.5.2020 osoit-teesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201409232160>
- Malinen, H. (2019). *Anna lapselle ääni*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Merikoski, H. & Pihlaja, P. (2018). Puheen ja kielen kehityksen tukeminen varhaiskasvatuksessa. Teoksessa P. Pihlaja & R. Viitala (toim.) *Varhaiserityiskasvatus*. Jyväskylä: PS-kustannus, ss. 201–221.
- OPH. (2018). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018*. Määräykset ja ohjeet 2018:3a. Opetushallitus. Haettu 22.1.2020. osoitteesta

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Rantanen, N. (2016). *Vanhemmat ja kasvattajat lapsen kielen kehitystä tukemassa*. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Haettu 31.5.2020 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201603183364>

Repo, L., Paananen, M., Eskelinen, M., Mattila, V., Lerkkanen, M-K., Gammelgård, L., Ulvinen, J., Marjanen, J., Kivistö, A. & Hjelt, H. (2019). *Varhaiskasvatuksen laatu arjessa – Varhaiskasvatussuunnitelmien toteutumien päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa*. Julkaisut 15:2019. KARVI - Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Haettu 22.1.2020 osoitteesta https://karvi.fi/app/uploads/2019/09/KARVI_1519.pdf

Repo, L., Paananen, M., Mattila, V., Lerkkanen, M-K., Eskelinen, M., Gammelgård, L., Ulvinen, J., Hjelt, H & Marjanen, J. (2018). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden 2016 toimeenpanon arviointi – Varhaiskasvatussuunnitelmien käyttöönotto ja sisällöt*. Julkaisut 16:2018. KARVI - kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Haettu 22.1.2020 osoitteesta https://karvi.fi/app/uploads/2018/08/Varhaiskasvatussuunnitelman-toimeenpanon-arviointi_2018.pdf

Siiskonen T., Aro T., Ahonen T. & Ketonen R. (2004). *Joko se puhuu?* Toinen painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Tampereen kaupunki. (2018). *Varhaiskasvatussuunnitelma*. Tampereen kaupunki. Haettu 20.4.2020 osoitteesta https://www.tampere.fi/tiedostot/t/D4Vtwmf8d/Tampereen_varhaiskasvatussuunnitelma_2019.pdf

Tilastokeskus. (n.d.). Käsitteet. Tilastollinen merkitsevyys. Haettu 4.6.2020 osoitteesta https://www.stat.fi/meta/kas/til_merkitsevyys.html

Varhaiskasvatuslaki 540/2018. Haettu 30.4.2020 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>

Vilka, H. (2007). *Tutki ja mittaa*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vilka, H. (2015). *Tutki ja kehitä*. 4. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vlasov, J., Salminen, J., Repo, L., Karila, K., Kinnunen, S., Mattila, V., Nukarinen, T., Parrila, S. & Sulonen, H. (2018). *Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset*. Julkaisut 24:2018. KARVI - Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Haettu 22.1.2020 osoitteesta https://karvi.fi/app/uploads/2018/10/KARVI_2418.pdf

Webropol. (2019). 3.0-käyttöopas. Versio 26.8.2019 JL. Haettu 13.5.2020 osoitteesta https://new.webropol.fi/content/manuals/Manuaali_3.0.pdf

SAATEKIRJE

Hei,

Olen sosionomi opiskelija Sanni Antila ja teen opinnäytetyötä, jonka aiheena on kielen kehityksen tukemisen kehittäminen varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyöni pohjautuu varhaiskasvatustyöskäytäntösi tulleesta kehittämistarpeesta ja varhaiskasvatustyöskäytäntösi tavoitteesta ”kirjallisuus ja ääneen lukeminen on osa kaikkien lasten jokaista varhaiskasvatuspäivää. Varhaiskasvattaja käyttää aktiivisesti, joka viikko, myös muita kielen kehityksen tukemisen menetelmiä esim. riimit ja lorut, draama, sadutus”,

Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää teidän, A-B varhaiskasvatustyöskäytäntösi henkilöstön, kokemuksia varhaiskasvatustyöskäytäntösi pedagogisen osa-alueen kielten rikas maailma toteuttamisesta sekä kielen kehityksen tukemisen menetelmien käytöstä yksikössäsi. Tutkimuksen kautta on tarkoitus saada vastaus opinnäytetyön tutkimuskysymykseen ”Miten henkilöstö kokee toteuttavansa varhaiskasvatustyöskäytäntösi varhaiskasvatustyöskäytäntösi oppimisen alueen kielten rikas maailma mukaista pedagogiikkaa?” ja ”Miten usein henkilöstö käyttää kielen kehityksen tukemisen menetelmiä?”

Tutkimuskysymysten vastausten kautta saadaan suunta tutkimusongelman ”Miten kehittää varhaiskasvatustyöskäytäntösi oppimisen alueen kielten rikas maailma pedagogista toteuttamista varhaiskasvatustyöskäytäntösi?” ratkaisemiseksi.

Kyselyyn vastatessasi arvioi toimintaa koko käynnissä olevana toimintakautena.

Kyselyyn vastataan nimettömästi. Vastaukset analysoidaan ja tulokset esitellään niin että vastaajien anonymiteetti säilyy. Vastaamiseen kuluu aikaa n. 15 ja vastaaminen onnistuu tietokoneen lisäksi myös tabletilla ja mobiililaitteilla.

<https://link.webpolsurveys.com/S/D6EFE509B7EAB36F>

Kysely sulkeutuu perjantaina 24.4

Kiitos vastauksistasi!

Kielten rikas maailma

1. Työskentelen

- Varhaiskasvatuksen opettajana
- Varhaiskasvatuksen lastenhoitajana
- Muu, mikä?

2. Työskentelen

- A päiväkodissa
- B päiväkodissa

3. Ryhmässäni suurempi osa lapsista on

- Yli kolme vuotiaita
- Alle kolme vuotiaita

Tallenna ja jatka myöhemmin

Seuraava

Kielten rikas maailma

Tällä sivulle sinulta kysytään omasta toiminnastasi, liittyen varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alueen kielten rikas maailma toteuttamiseen.

4. Valitse omaa toimintaasi parhaiten kuvaava vaihtoehto

	5. Aina	4. Usein	3. Joskus	2. Harvoin	1. Ei koskaan
Tiedostan toimivani kielimallina lapsille	☐	☐	☐	☐	☐
Keskustelen lasten kanssa aktiivisesti	☐	☐	☐	☐	☐
Eläydyn lapsen kertomaan ja esitän tarkentavia kysymyksiä	☐	☐	☐	☐	☐
Huomioin lasten non-verbaalisen viestinnän	☐	☐	☐	☐	☐
Sanallistan lasten toimintaa johdonmukaisesti	☐	☐	☐	☐	☐
Sanallistan omaa toimintaani johdonmukaisesti	☐	☐	☐	☐	☐
Käytän kuvailevaa ja tarkkaa kieltä	☐	☐	☐	☐	☐

5. Valitse omaa toimintaasi parhaiten kuvaava vaihtoehto

	5. Päivittäin	4. Viikottain	3. Kuukausittain	2. Harvoin	1. En koskaan
Kannustan lasta vuorovaikutukseen toisten lasten kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Kannustan lasta vuorovaikutukseen aikuisten kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Annan lapsille kannustavaa ja johdonmukaista palautetta heidän vuorovaikutustaidoistaan	☐	☐	☐	☐	☐
Annan lapsille kannustavaa ja johdonmukaista palautetta heidän kielen käyttötaidoistaan	☐	☐	☐	☐	☐
Käytän ja harjoittelen huumoria lasten kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Nimeän asioita, esineitä ja toimintoja sekä käytän kuvailevia sanoja nimeämisten rinnalla	☐	☐	☐	☐	☐
Herättelen ja lisään toiminnallani lasten uteliaisuutta ja kiinnostusta puhuttua ja kirjoitettua kieltä kohtaan	☐	☐	☐	☐	☐
Käytän puheen rinnalla visuaalisia, auditiivisia ja audiovisuaalisia viestejä ja tekstejä	☐	☐	☐	☐	☐

Tallenna ja jatka myöhemmin

Edellinen

Seuraava

Kielten rikas maailma

Tällä sivulla sinulta kysytään ryhmäsi toiminnasta, liittyen varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alueen kielten rikas maailma toteuttamiseen sekä ryhmässäsi käytettävistä kielen kehityksen tukemisen menetelmistä.

6. Valitse ryhmäsi toimintaa parhaiten kuvaava vaihtoehto

	5. Päivittäin	4. Viikottain	3. Kuukausittain	2. Harvemmin	1. Ei koskaan
Havainnoimme yhdessä lasten kanssa lähiympäristön eri kieliä	☐	☐	☐	☐	☐
Kiinnitämme huomiota yhdessä lasten kanssa tilannetietoiseen kieleen käyttöön	☐	☐	☐	☐	☐
Kiinnitämme huomiota yhdessä lasten kanssa vuorotteluun ja kuuntelemisen tärkeyteen keskustelussa	☐	☐	☐	☐	☐
Kiinnitämme huomiota yhdessä lasten kanssa käsitteisiin	☐	☐	☐	☐	☐
Kiinnitämme huomiota yhdessä lasten kanssa sanojen rakenteellisiin seikkoihin	☐	☐	☐	☐	☐
Kiinnitämme huomiota yhdessä lasten kanssa äänensäävyyhiin, äänenpainoihin sekä eläytymiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Kiinnitämme huomiota yhdessä lasten kanssa kuvainnollisiin ilmauksiin	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmässämme harjoitellaan lasten kanssa kertomista, selittämistä ja tarinoita	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmässämme dokumentoidaan lasten kielenkäyttöä	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmässämme hyödynnetään kielen kehityksen tukemisen menetelmiä perushoitotilanteissa	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmässämme on suunnitelma erilaisista kielen kehityksen tukemisen toiminnoista	☐	☐	☐	☐	☐

7. Kuinka usein ryhmässänne käytetään kielen kehityksen tukemisen menetelmiä

	5. Päivittäin	4. Viikottain	3. Kuukausittain	2. Harvemmin	1. Ei käytössä
Ryhmässämme lauletaan	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmässämme käytetään laululeikkejä	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmässämme käytetään sana-arvoituksia	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmässämme kieli/suujumpataan	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmässämme käytetään erilaisia suun motorikan harjoitteita (imeminen, puhaltaminen, maiskuttelu, nuoleminen)	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmässämme aikuiset käyttävät kuvatukia	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmässämme lapset käyttävät kuvatukia	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmässämme aikuiset käyttävät tukiviittomia	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmässämme lapset käyttävät tukiviittomia	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmässämme käytetään visuaalista tukea (esineet, mallintaminen)	☐	☐	☐	☐	☐

Tallenna ja jatka myöhemmin

Edellinen

Seuraava

Kielten rikas maailma

Tällä sivulle sinulta kysytään ryhmäsi toiminnasta, liittyen varhaiskasvatusyksikkösi tavoitteen toteutumiseen sekä saat kertoa oman näkemyksesi rikkaasta kielestä.

8. Valitse ryhmäsitoimintaa parhaiten kuvaava vaihtoehto kirjallisuuteen liittyen

	5. Päivittäin	4 Viikottain	3. Kuukausittain	2. Harvemmin	1. Ei käytössä
Ryhmässämme luetaan ääneen	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmässämme on kirjoja lasten saatavilla	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmässämme lapset ovat osallisia kirjojen valinnassa	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmässämme käytettävät kirjat ovat pedagogisesti valittuja	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmässämme tutustutaan ja luetaan monipuolisia tekstejä	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmässämme sadutetaan	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmässämme lorutellaan	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmässämme riimitellään	☐	☐	☐	☐	☐
Ryhmässämme käytetään draaman eri tapoja	☐	☐	☐	☐	☐

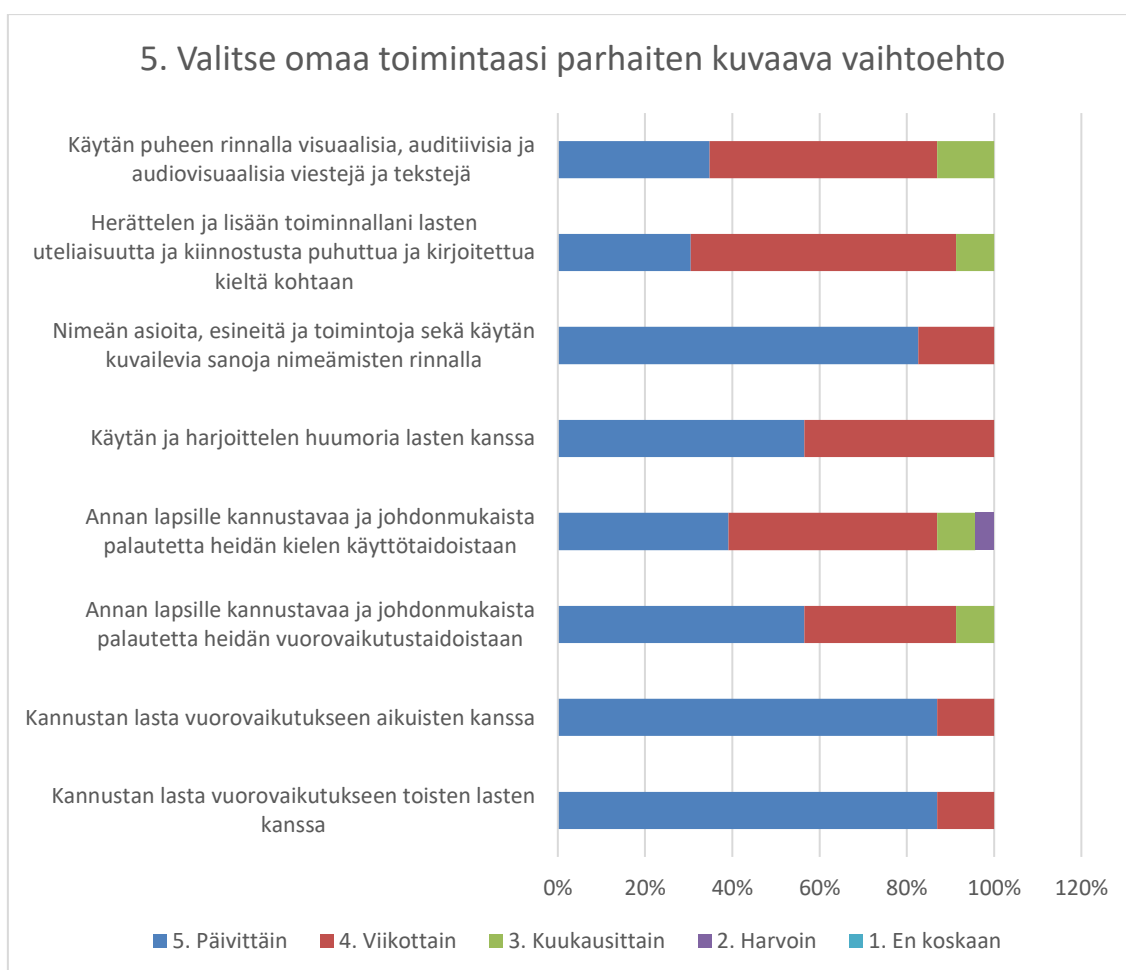
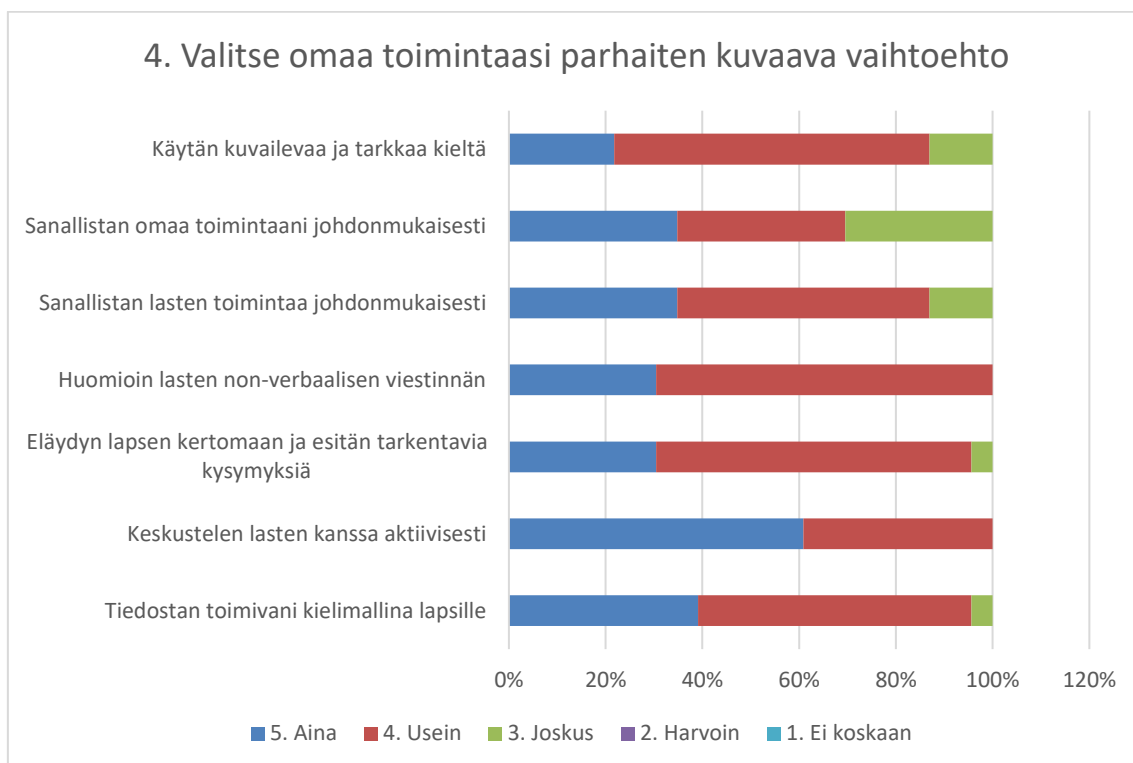
9. Mitä mielestäsi tarkoittaa rikas kieli?

10. Sana on vapaa...

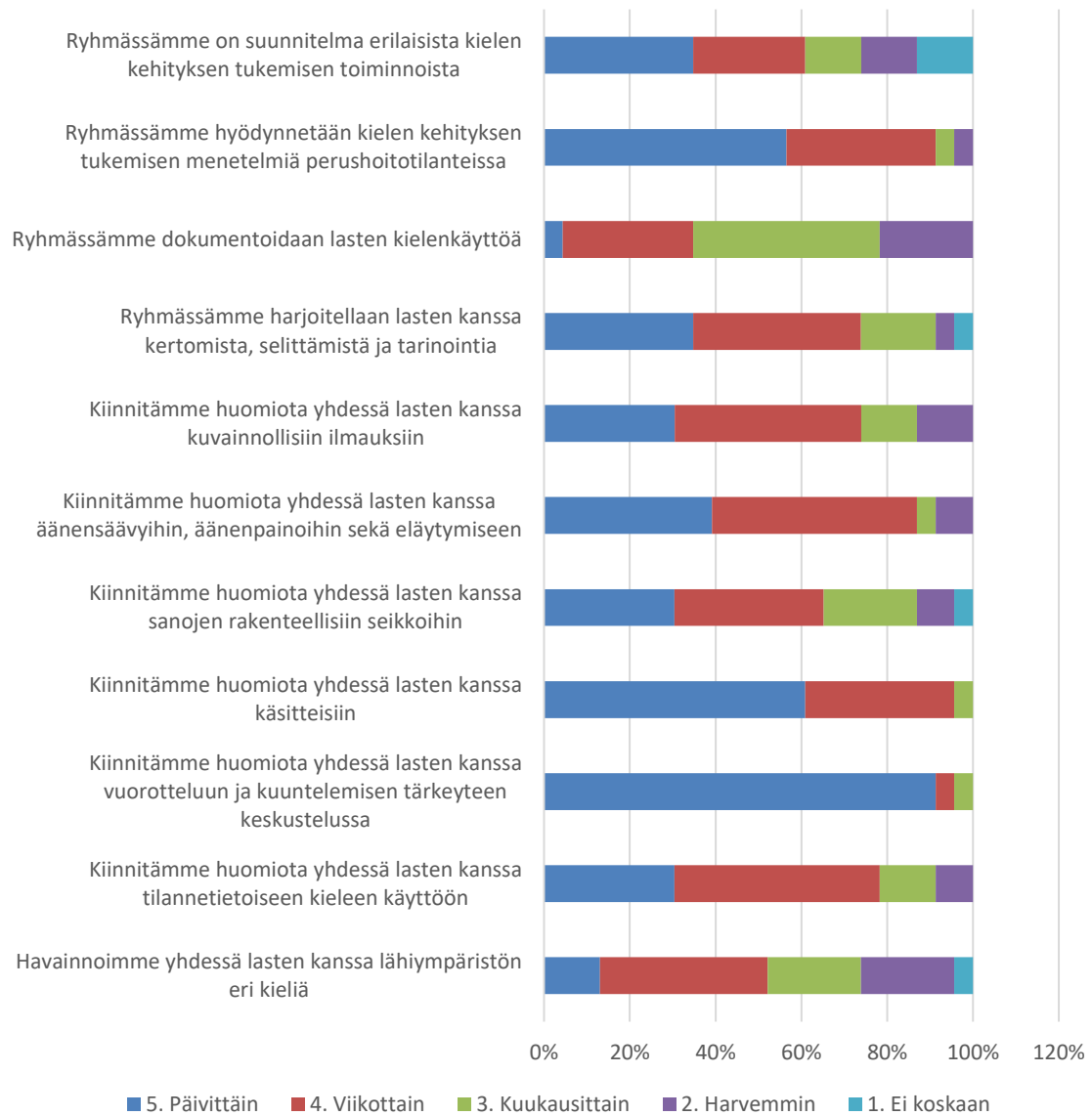
Tallenna ja jatka myöhemmin

Edellinen

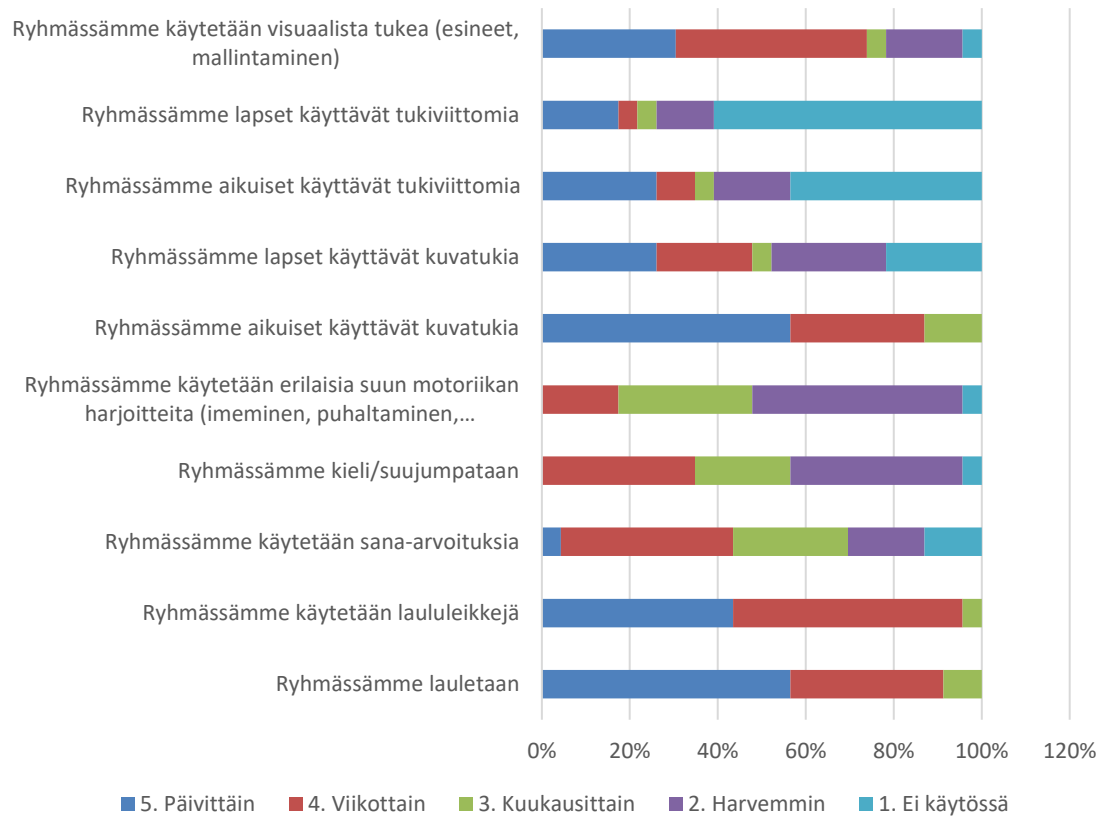
Lähetä

6. Valitse ryhmäsi toimintaa parhaiten kuvaava vaihtoehto

7. Kuinka usein ryhmässänne käytetään kielen kehityksen tukemisen menetelmiä

8. Valitse ryhmäsi toimintaa parhaiten kuvaava vaihtoehto kirjallisuuteen liittyen

